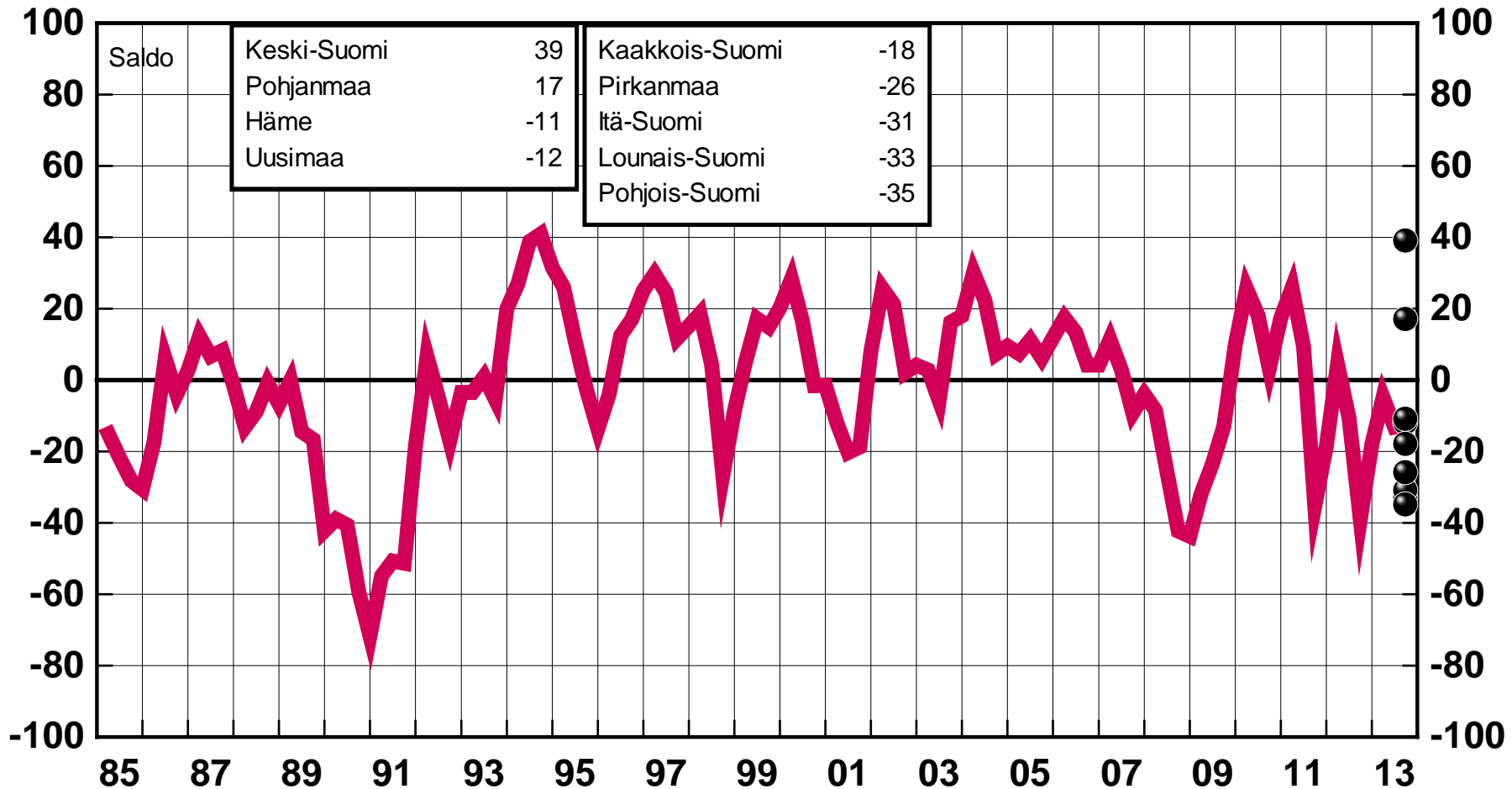

Yleiset suhdannenäkymät alueittain

Teollisuus ja rakentaminen

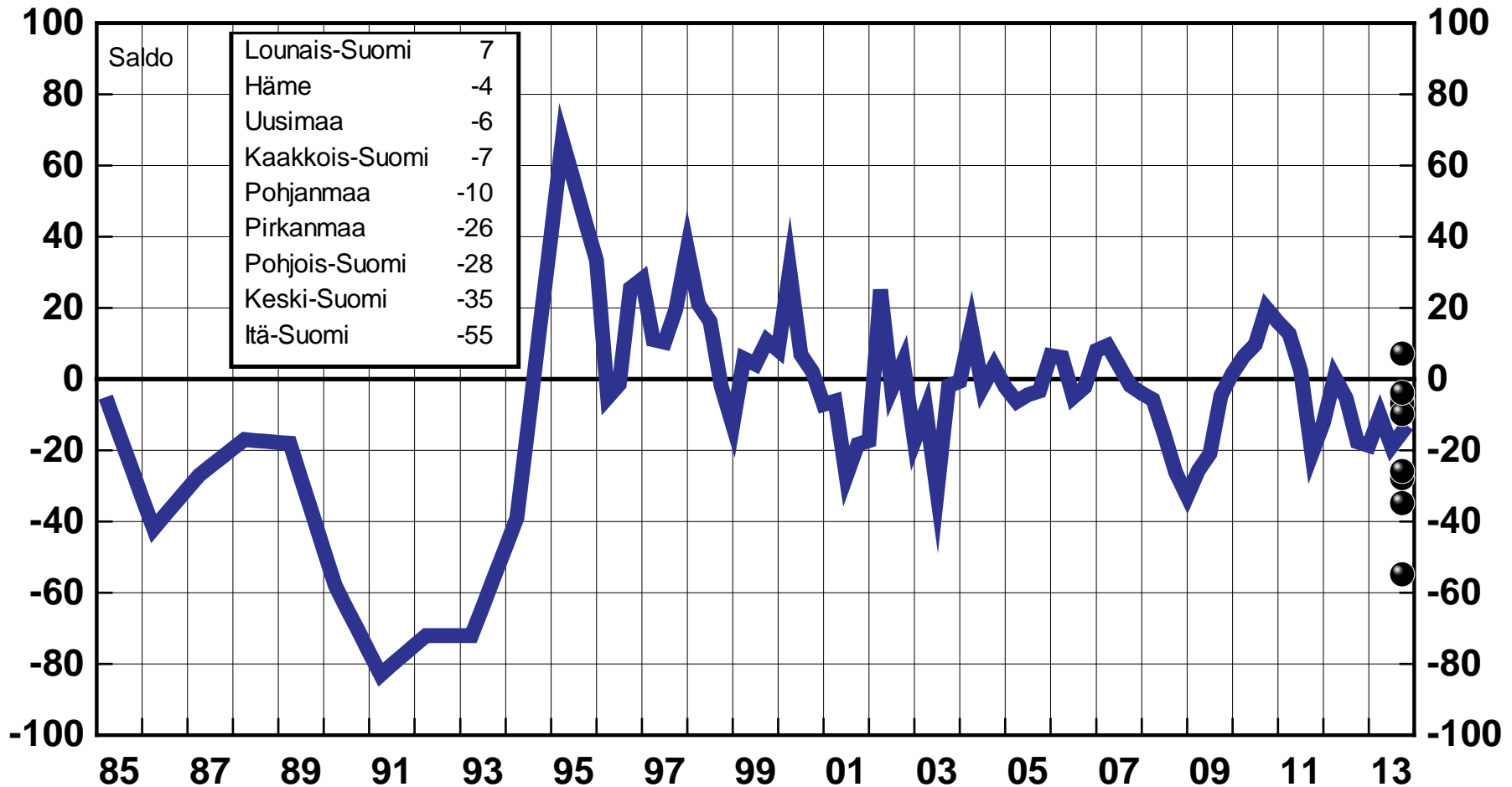
Marraskuu 2013

Lähde: EK:n Suhdannebarometri

sb11/1.11.2013/jka

Yleiset suhdannenäkymät alueittain

Palvelut

Marraskuu 2013

Lähde: EK:n Suhdannebarometri

sb38/1.11.2013/jka

Suhdannebarometri

Häme

Marraskuu 2013

Teollisuus ja rakentaminen

- Matalasuhdanne jatkunee talven aikana

Hämeen teollisuuden ja rakentamisen yritysten suhdannetilanne oli lokakuussa selvästi tavanomaista heikompi.

Suhdanneodotukset ovat vaimentuneet lievästi kesän lopulla ja syksyn alussa. Suhdannenäkymien saldoluku oli lokakuussa -11 (heinäkuussa -2).

Heikkenemistä odotti lokakuussa 19 % vastaajista ja kahdeksan prosenttia ennakoii paranemista. Hämeen teollisuuden ja rakentamisen yritysten suhdanneodotukset ovat lähellä

- Tuotanto on laskussa - sen ennakoidaan kääntyvän loivaan nousuun vasta ensi vuoden alussa

koko maan keskiarvoa.

Tuotanto väheni hieman kesän lopulla ja syksyn alussa. Tuotantomäärät vähentyivät edelleen vuoden lopulla. Tuotannon odotetaan kääntyvän loivaan nousuun ensi vuoden alussa. Tuotantokapasiteetti oli lokakuussa heikosti hyödynnettyä, sillä 47 %:lla oli kapasiteettia vapaana.

Tilaukset olivat lokakuussa melko yleisesti normaalia ohuimmat, saldoluku -46. Valmistusvarastot ovat kasvaneet lievästi tavallista suu-

- Yleiset suhdanneodotukset ovat lievästi pessimistiset, saldoluku -11

remmiksi, saldoluku 16.

Henkilökuntaa vähennettiin syksyn lähestyessä, ja työvoimaa pienennettiin myös vuoden lopulla.

Riittämätön kysyntä oli lokakuussa yleisin tuotantokapeikko 74 % osuudella. Rahoitusvaikeuksia raportoitiin kahdeksan prosentilla ja kolmella prosentilla vastaajista oli pulaa ammattityövoimasta.

Kannattavuus oli vuoden takaisista heikompi ja kannattavuus hiipuneen loppuvuoden ajanakin.

Palvelut

- Suhdannetilanne arvioitiin syksyllä vähän normaalia heikomaksi

Hämeen palveluyritysten suhdannearviot olivat syksyllä lievästi tavanomaista varovaisemmat. Tämänhetkistä suhdannetilannetta kuvaava saldoluku oli lokakuussa -15.

Suhdannenäkymät ovat kirkastuneet hieman, mutta edelleen odotetaan suhdanteiden huonontuvan lähikuukausina. Suhdannenäkymien saldoluku oli lokakuussa -4 (heinäkuussa -12), sillä kahdeksan prosenttia yrityksistä arvioi tilanteen heikkenevän talven aikana ja neljä prosenttia

- Myynti hienoisessa nousussa ja henkilökunnan määrä pysyy ennallaan

odotti paranemista. Ennallaan suhdanteiden usko säilyvän 88 % alasta. Hämeen palvelujen suhdannenäkymät ovat hieman koko maan keskiarvoa valoisammat.

Myynti lisääntyi lievästi kolmannella neljänneksellä, ja myynnin ennakoidaan kasvavan hienokseltaan myös kuluvan vuoden lopulla.

Henkilökunnan määrä pysyi likimain ennallaan heinä-syyskuussa, eikä työvoima määrän odoteta juuri muuttuvan lähikuukausinakaan.

- Suhdanteiden ennakoidaan hiipuvan aavistuksen verran talvella, saldoluku -4

Tuotantokapeikkoja oli lokakuussa 24 %:lla Hämeen palveluvastaajista. Tilat ja välineet olivat riittämättömät yhdeksällä prosentilla yrityksistä. Kysyntä oli heikkoa kahdeksalla prosentilla vastaajista.

Kannattavuus oli kolmannella vuosineljänneksellä likimain vuoden takaisella tasolla. Kannattavuus pysyy ennallaan myös lähikuukausina.

Teollisuus ml. rakentaminen

Yrityksiä 34

Henkilökunta 6196, Liikevaihto 1204 milj. euroa

	Vastausten prosenttijakaumat			Saldoluku
	Suurempi/kyllä	Yhtä suuri	Pienempi	
Tuotannon määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	9	60	31	-22
Tuotannon määrä viimeisen kolmen kk aikana vuodentakaiseen verrattuna	29	22	49	-20
Tuotannon määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kuukauden aikana	5	30	65	-60
Tuotantokapasiteettia tällä hetkellä sopivaan verrattuna	47	46	7	40
Tilauskanta tällä hetkellä normaalitilanteeseen verrattuna	8	38	54	-46
Valmiiden tuotteiden varastot normaalitilanteeseen verrattuna	25	66	9	16
Henkilökunnan määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	7	41	52	-45
Henkilökunnan määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kk:n aikana	4	54	42	-38
Tuotannon kasvun esteet	86			86
Kapeikkona ammattityövoiman puute (kaikista vastaajista)	3			3
puute kapasiteetista	4			4
riittämätön kysyntä	74			74
muu tuotantokapeikko	4			4
Suhdannelitilanteen arvioidaan olevan tällä hetkellä	7	34	59	-52
Suhdannenäkymien odotetaan lähitulevaisuudessa paranevan/huononevan	8	73	19	-11

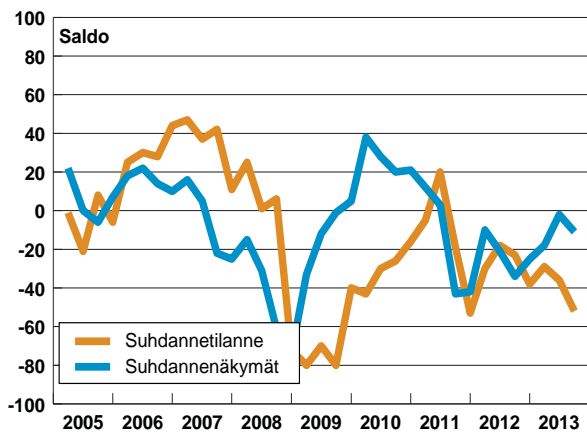
Palvelut

Yrityksiä 28

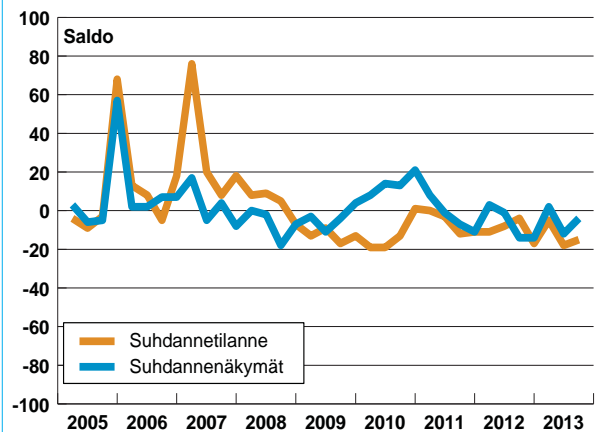
Henkilökunta 3710

	Vastausten prosenttijakaumat			Saldoluku
	Suurempi/kyllä	Yhtä suuri	Pienempi	
Myynnin määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	11	85	4	7
Myynnin määrä viimeisen kolmen kk aikana vuodentakaiseen verrattuna	14	81	5	9
Myynnin määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kuukauden aikana	9	88	3	6
Henkilökunnan määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	8	83	9	-1
Henkilökunnan määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kk:n aikana	9	80	11	-2
Tuotannon kasvun esteet	24			24
Kapeikkona ammattityövoiman puute (kaikista vastaajista)	0			0
puute kapasiteetista	9			9
riittämätön kysyntä	8			8
muu tuotantokapeikko	3			3
Suhdannelitilanteen arvioidaan olevan tällä hetkellä	0	85	15	-15
Suhdannenäkymien odotetaan lähitulevaisuudessa paranevan/huononevan	4	88	8	-4

Teollisuus ml. rakentaminen

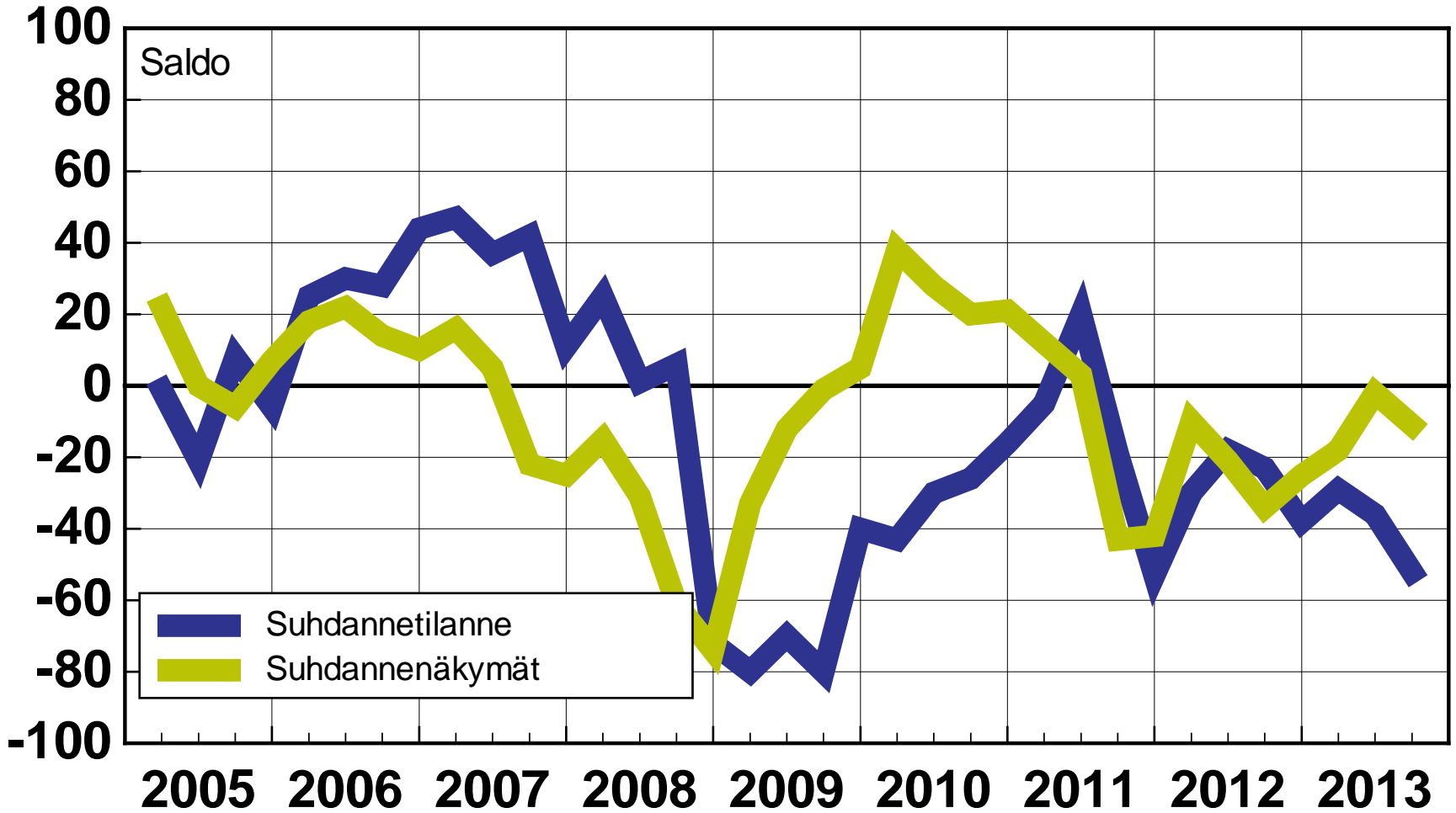

Palvelut

Häme

Teollisuus ml. rakentaminen

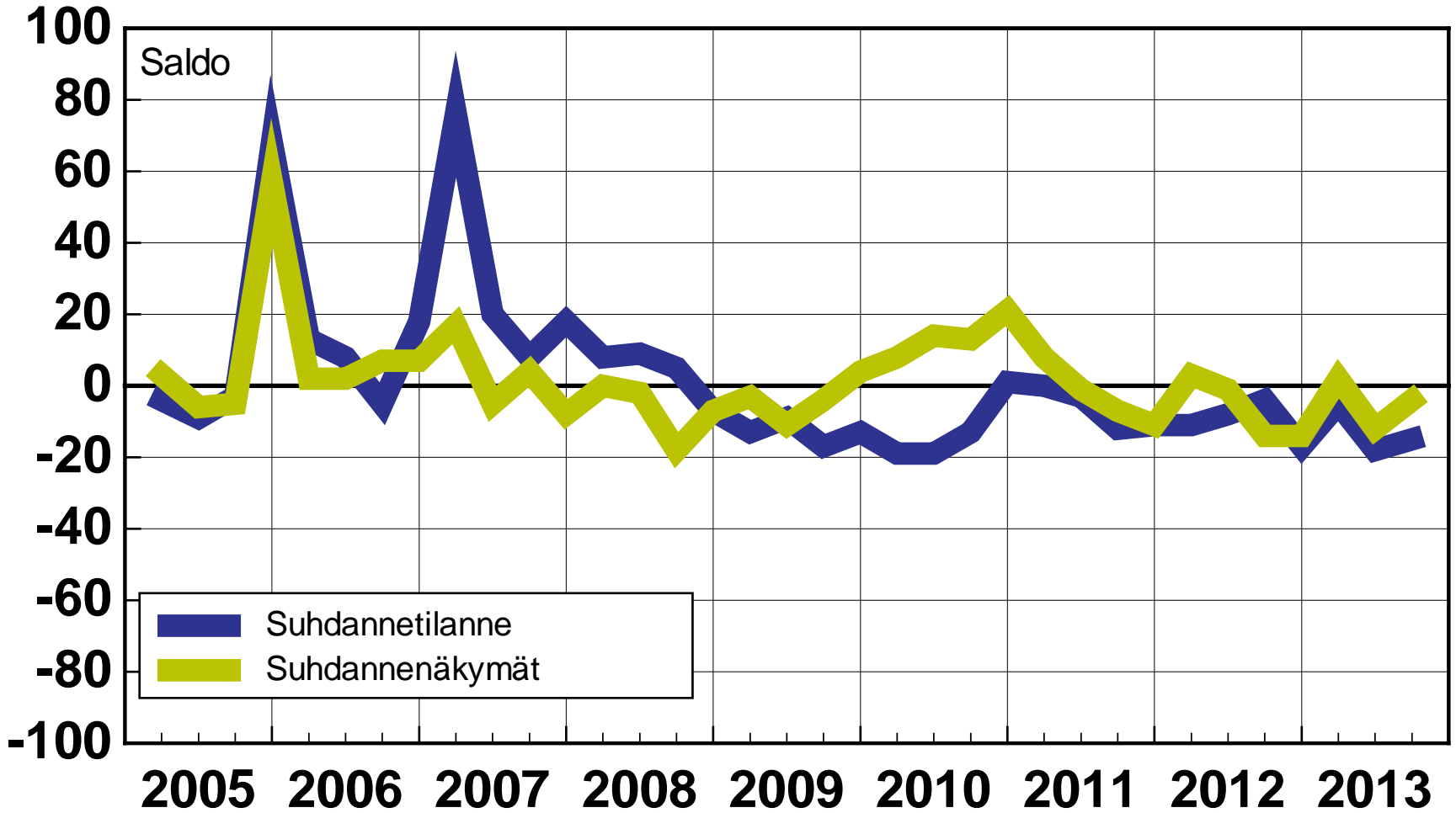
Marraskuu 2013

Lähde: EK:n Suhdannebarometri

/4.11.2013/jka

Häme

Palvelut

Marraskuu 2013

Lähde: EK:n Suhdannebarometri

/4.11.2013/jka

Suhdannebarometri

Itä-Suomi

Marraskuu 2013

Teollisuus ja rakentaminen

● Suhdanne tilanne on pysynyt yleisesti normaalia heikompana

Itä-Suomen teollisuuden ja rakentamisen suhdanne tilanne pysyi heikkona kesän ja alkusyksyn aikana.

Suhdanteiden ennakoidaan jatkuvan tavanomaista synkempinä myös talven aikana. Suhdannenäkymien saldoluku oli lokakuussa -31. Edellisessä, heinäkuussa tehdyssä tiedustelussa saldoluku oli -7. Lokakuussa 43 % vastaajista odotti heikkenemistä ja 12 % uskoi tilanteen paranevan.

Itä-Suomen teollisuuden ja rakentamisen suhdannenäkymät ovat koko

● Tuotanto lisääntyi heinä-syyskuussa - kannattavuus oli laskussa

maan keskiarvoa tummemmat.

Tuotantomäärät kasvoivat kolmannella neljänneksellä ja tuotannon ennakoidaan lisääntyvän hieman myös talven alussa. Tuotantokapasiteetti oli lokakuussa kokonaan käytössä vain 47 %:lla vastaajista.

Tilaustilanne on hieman tavanomaista huonompi, saldoluku -22. Valmiiden tuotteiden varastot ovat laskeneet normaalia pienemmiksi, saldoluku -18.

Henkilökuntaa on vähennetty hie-

● Suhdannenäkymät synkenivät syksyn aikana, saldoluku lokakuussa -31

man syksyn aikana. Työvoima pienentynee edelleen lievästi loppuvuoden kuluessa.

Kysyntä oli lokakuussa riittämättömää 46 %:lla vastaajista. Ammattityövoimasta oli pulaa 11 %:lla alasta ja 10 % ilmoitti rahoitusvaikeuksia.

Kannattavuus on hieman vuoden takaista heikompi. Kannattavuuden odotetaan huononevan lievästi myös vuoden lopulla. Investoinnit jäivät vuoden takaista pienemmiksi.

Palvelut

● Suhdanne tilanne on laskenut syksyn myötä selvästi tavanomaista heikommaksi

Itä-Suomen palveluyritysten suhdannearviot hiipuivat alkusyksyn aikana. Tämänhetkistä suhdanne tilannetta kuvaava saldoluku oli lokakuussa -67.

Suhdanteiden uskotaan pysyvän alamaissa vuoden lopulla ja ensi vuoden alussa. Suhdannenäkymien saldoluku oli lokakuussa -55 (heinäkuussa -38), sillä 57 % vastaajista odottaa heikkenemistä ja vain kaksi prosenttia luottaa suhdanteiden paranevan.

Itä-Suomen palvelualojen tiedus-

● Viime kuukausien myynnin kasvu kääntyy lähikuukausina laskuksi

teluvastaajien suhdanneodotukset ovat koko maan keskiarvoa pessimistisemmät.

Myyntimäärät kasvoivat jopa hieman odotuksia enemmän kolmannella vuosineljänneksellä. Myynnin ennakoidaan vähenevän lievästi lähikuukausina.

Henkilökuntaa palkattiin lisää heinä-syyskuussa, mutta loppuvuoden aikana työvoimaa vähennettäneen hieman.

Riittämätön kysyntä oli Itä-Suomessa yleisin tuotantokapeikko 39 %

● Suhdanteet hiipunevat talvella yleisesti, saldoluku -55

osuudellaan. Rekrytoinnissa oli vaikeuksia seitsemällä prosentilla.

Kustannusten raportoidaan nousseen kolmannen vuosineljänneksen aikana. Kannattavuus on jäänyt samaan aikaan vuoden takaista huonommaksi. Kannattavuus pysynee heikkona myös lähikuukausina.

Teollisuus ml. rakentaminen

Yrityksiä 55

Henkilökunta 10952, Liikevaihto 2998 milj. euroa

Tuotannon määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana
 Tuotannon määrä viimeisen kolmen kk aikana vuodentakaiseen verrattuna
 Tuotannon määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kuukauden aikana

Tuotantokapasiteettia tällä hetkellä sopivaan verrattuna

Tilauskanta tällä hetkellä normaalitilanteeseen verrattuna
 Valmiiden tuotteiden varastot normaalitilanteeseen verrattuna

Henkilökunnan määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana
 Henkilökunnan määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kk:n aikana

Tuotannon kasvun esteet
 Kapeikkona ammattityövoiman puute (kaikista vastaajista)
 puute kapasiteetista
 riittämätön kysyntä
 muu tuotantokapeikko

Suhdanneltilanteen arvioidaan olevan tällä hetkellä
 Suhdannenäkymien odotetaan lähitulevaisuudessa paranevan/huononevan

	Vastausten prosenttijakaumat			Saldoluku
	Suurempi/kyllä	Yhtä suuri	Pienempi	
Tuotannon määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	28	57	15	13
Tuotannon määrä viimeisen kolmen kk aikana vuodentakaiseen verrattuna	25	51	24	1
Tuotannon määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kuukauden aikana	27	51	22	5
Tuotantokapasiteettia tällä hetkellä sopivaan verrattuna	53	34	13	40
Tilauskanta tällä hetkellä normaalitilanteeseen verrattuna	18	42	40	-22
Valmiiden tuotteiden varastot normaalitilanteeseen verrattuna	6	70	24	-18
Henkilökunnan määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	12	63	25	-13
Henkilökunnan määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kk:n aikana	4	62	34	-30
Tuotannon kasvun esteet	62			62
Kapeikkona ammattityövoiman puute (kaikista vastaajista)	11			11
puute kapasiteetista	9			9
riittämätön kysyntä	46			46
muu tuotantokapeikko	1			1
Suhdanneltilanteen arvioidaan olevan tällä hetkellä	10	37	53	-43
Suhdannenäkymien odotetaan lähitulevaisuudessa paranevan/huononevan	12	45	43	-31

Palvelut

Yrityksiä 47

Henkilökunta 4509

Myynnin määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana
 Myynnin määrä viimeisen kolmen kk aikana vuodentakaiseen verrattuna
 Myynnin määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kuukauden aikana

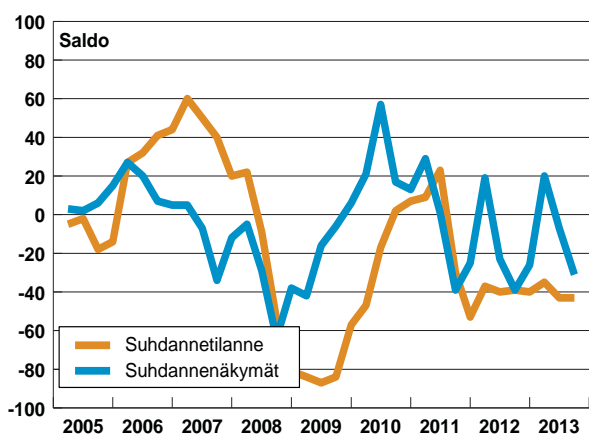
Henkilökunnan määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana
 Henkilökunnan määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kk:n aikana

Tuotannon kasvun esteet
 Kapeikkona ammattityövoiman puute (kaikista vastaajista)
 puute kapasiteetista
 riittämätön kysyntä
 muu tuotantokapeikko

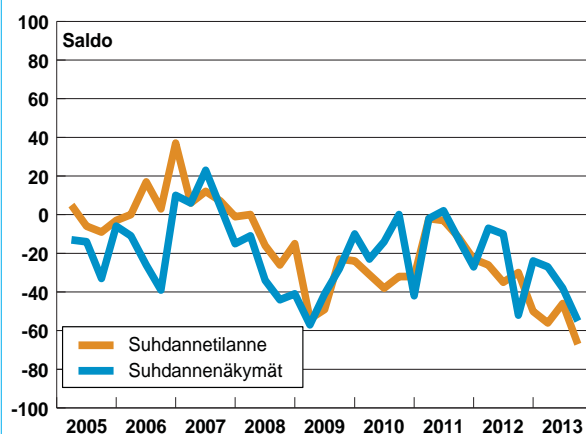
Suhdanneltilanteen arvioidaan olevan tällä hetkellä
 Suhdannenäkymien odotetaan lähitulevaisuudessa paranevan/huononevan

	Vastausten prosenttijakaumat			Saldoluku
	Suurempi/kyllä	Yhtä suuri	Pienempi	
Myynnin määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	25	61	14	11
Myynnin määrä viimeisen kolmen kk aikana vuodentakaiseen verrattuna	41	35	24	17
Myynnin määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kuukauden aikana	5	64	31	-26
Henkilökunnan määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	28	70	2	26
Henkilökunnan määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kk:n aikana	13	52	35	-22
Tuotannon kasvun esteet	50			50
Kapeikkona ammattityövoiman puute (kaikista vastaajista)	7			7
puute kapasiteetista	3			3
riittämätön kysyntä	39			39
muu tuotantokapeikko	2			2
Suhdanneltilanteen arvioidaan olevan tällä hetkellä	1	31	68	-67
Suhdannenäkymien odotetaan lähitulevaisuudessa paranevan/huononevan	2	41	57	-55

Teollisuus ml. rakentaminen

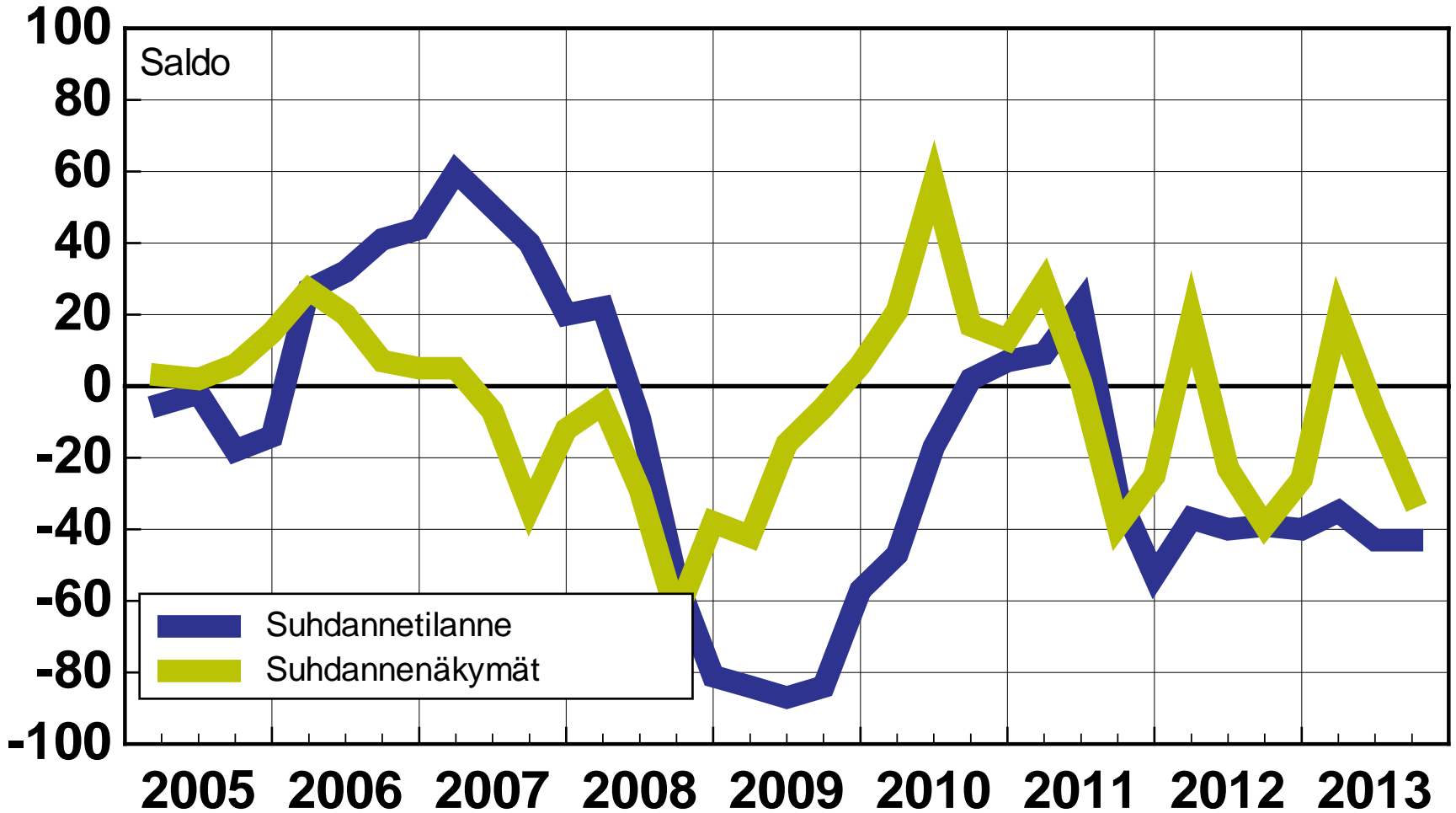
Palvelut

Itä-Suomi

Teollisuus ml. rakentaminen

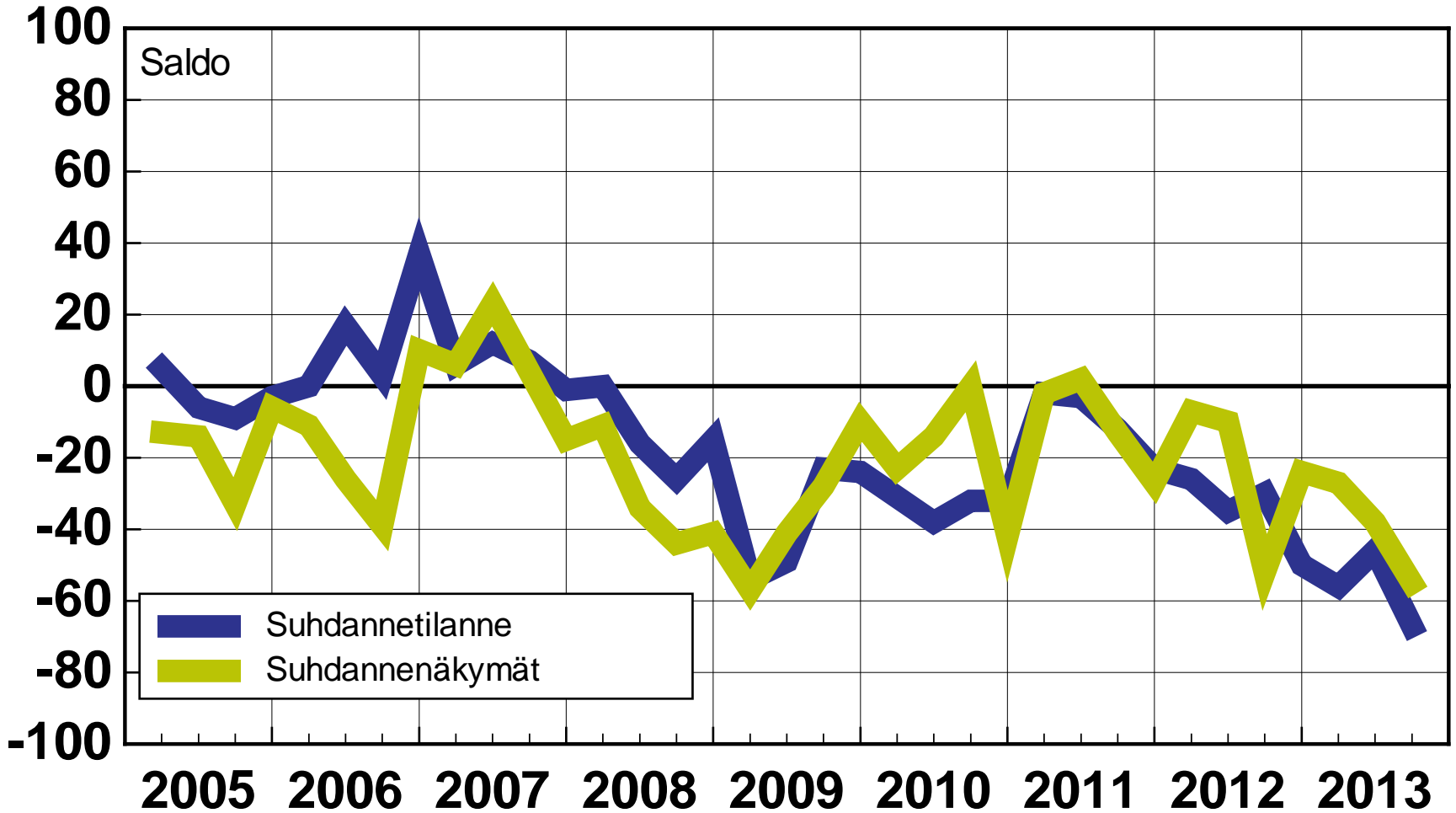

Marraskuu 2013

Lähde: EK:n Suhdannebarometri

/4.11.2013/jka

Itä-Suomi Palvelut

Marraskuu 2013

Lähde: EK:n Suhdannebarometri

/4.11.2013/jka

Suhdannebarometri

Kaakkois-Suomi

Marraskuu 2013

Teollisuus ja rakentaminen

● Tuotantokapasiteetti on heikon kysynnän myötä yleisesti vajaakäytössä

Kaakkois-Suomen teollisuuden ja rakentamisen suhdanteet heikkenivät vuoden 2013 kolmannella neljänneksellä. Suhdanneilanne oli lokakuussa melko yleisesti normaalia heikompi.

Lähikuukausien suhdanneodotukset hiipuivat hieman kesän lopulla ja syksyn alussa. Lokakuuisessa tiedustelussa suhdannenäkymien saldoluku oli -18, kun saldoluku oli heinäkuussa -10. Lokakuussa 28 % vastaajista arvioi suhdanteiden huononevan ja kymmenesosa ennakoi nousua.

● Tuotannon ennakoitaan vähenevän vuoden lopulla

Kaakkois-Suomen yritysten suhdannenäkymät ovat lievästi koko maan keskiarvoa tummemmat.

Tuotantokapasiteetti on heikosti hyödynnettyinä, sillä 62 % vastaajista arvioi kapasiteettia olevan vajaakäytössä. Tuotanto väheni hieman odotuksia runsaammin heinä-syyskuun aikana. Tuotanto supistunee edelleen vuoden viimeisellä neljänneksellä.

Tilauskirjat ovat laskeneet selvästi alle tavanomaisen tason, saldoluku -50. Valmistuotevarastot ovat lievästi

● Yleiset suhdanneodotukset ovat laskussa, saldoluku -18

tavallista suuremmat, saldoluku 4.

Henkilökunnan määrä pieneni alkusyksyn aikana, ja myös loppuvuotta koskevat henkilöstöodotukset ovat alamaissa.

Heikko kysyntä on lähes ainoa tuotantokapeikko 59 % osuudella. Myyntihinnat ovat laskeneet kolmannella vuosineljänneksellä ja kannattavuus on jäänyt vuoden takaista heikommaksi. Kannattavuus hiipunee myös vuoden lopulla. Investoinnit ovat vuoden takaista pienemmät.

Palvelut

● Myyntikehitys oli heinä-syyskuussa odotuksia heikompa

Kaakkois-Suomen palveluyritysten suhdannekuva on kirkastunut alkusyksyn aikana. Tämänhetkistä suhdanneilannetta kuvaavan kysymyksen saldoluku oli lokakuussa 2.

Suhdannenäkymät ovat lievästi toipumisesta huolimatta yhä hiveneen miinuksella. Suhdanneodotuksien saldoluku oli lokakuussa -7, kun saldoluku oli heinäkuussa -16.

Lokakuussa 17 % vastaajista ennakoi suhdanteiden heikkenevän ja 10 % odotti paranemista. Kaakkois-Suomen palvelualojen yritysten suhdan-

● Suhdanneodotukset hienoisesti miinuksella, saldoluku -7

neodotukset ovat vähän koko maan keskiarvoa myönteisemmät.

Myyntikehitys on ollut viime kuukausina odotuksia heikompa, sillä myynti väheni heinä-syyskuun aikana. Myynnin ennakoitaan lisääntyvän lievästi kuluvan vuoden lopussa.

Henkilökunnan määrä on pysynyt syksyn alussa likimain ennallaan, eikä henkilökunnan määrässä tapahtune kausivaihtelu huomioiden suurta muutosta loppuvuoden aikanakaan. Ammattityövoimasta oli lokakuussa pulaa 54 %:lla vastaajista. Kysyn-

● Myynti lisääntynee vähäsen loppuvuodesta - henkilökunnan määrä pysynee ennallaan

tä oli heikkoa 26 %:lla palveluyrityksistä.

Kustannukset ovat nousseet viime kuukausina, ja kustannusten ennakoitaan kohoavan myös lähikuukausina. Hinnat ovat pysyneet keskimäärin lähes ennallaan.

Kannattavuus jäi kolmannella neljänneksellä vuoden takaista heikommaksi. Kannattavuus hiipunee lievästi myös lähikuukausina.

Kaakkois-Suomi

Teollisuus ml. rakentaminen

Yrityksiä 29

Henkilökunta 5753, Liikevaihto 3368 milj. euroa

Tuotannon määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana
 Tuotannon määrä viimeisen kolmen kk aikana vuodentakaiseen verrattuna
 Tuotannon määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kuukauden aikana

Vastausten prosenttijakaumat

Suurempi/kyllä	Yhtä suuri	Pienempi	Saldoluku
----------------	------------	----------	-----------

Tuotantokapasiteettia tällä hetkellä sopivaan verrattuna

16	31	53	-37
29	38	33	-4
21	47	32	-11

Tilauskanta tällä hetkellä normaalitilanteeseen verrattuna

62	34	4	58
----	----	---	----

Valmiiden tuotteiden varastot normaalitilanteeseen verrattuna

4	42	54	-50
5	94	1	4

Henkilökunnan määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana

0	69	31	-31
---	----	----	-----

Henkilökunnan määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kk:n aikana

1	68	31	-30
---	----	----	-----

Tuotannon kasvun esteet

67			67
----	--	--	----

Kapeikkona ammattityövoiman puute (kaikista vastaajista)

6			6
---	--	--	---

puute kapasiteetista

0			0
---	--	--	---

riittämätön kysyntä

59			59
----	--	--	----

muu tuotantokapeikko

1			1
---	--	--	---

Suhdannelitilanteen arvioidaan olevan tällä hetkellä

13	36	51	-38
----	----	----	-----

Suhdannenäkymien odotetaan lähitulevaisuudessa paranevan/huononevan

10	62	28	-18
----	----	----	-----

Palvelut

Yrityksiä 30

Henkilökunta 3210

Myynnin määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana
 Myynnin määrä viimeisen kolmen kk aikana vuodentakaiseen verrattuna
 Myynnin määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kuukauden aikana

Vastausten prosenttijakaumat

Suurempi/kyllä	Yhtä suuri	Pienempi	Saldoluku
----------------	------------	----------	-----------

Henkilökunnan määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana

20	27	53	-33
----	----	----	-----

Henkilökunnan määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kk:n aikana

19	15	66	-47
12	88	0	12

Tuotannon kasvun esteet

6	87	7	-1
---	----	---	----

Kapeikkona ammattityövoiman puute (kaikista vastaajista)

13	79	8	5
----	----	---	---

puute kapasiteetista

88			88
----	--	--	----

riittämätön kysyntä

54			54
----	--	--	----

muu tuotantokapeikko

0			0
26			26
9			9

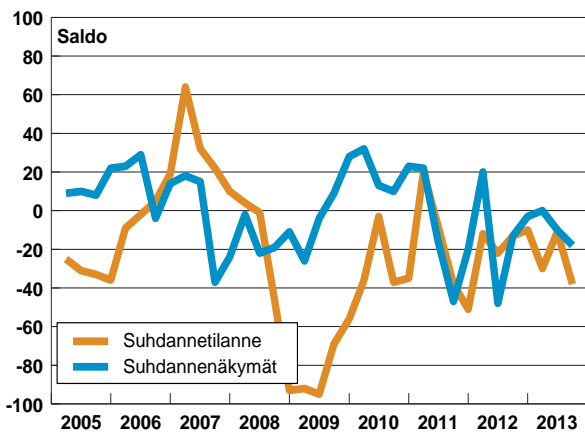
Suhdannelitilanteen arvioidaan olevan tällä hetkellä

13	76	11	2
----	----	----	---

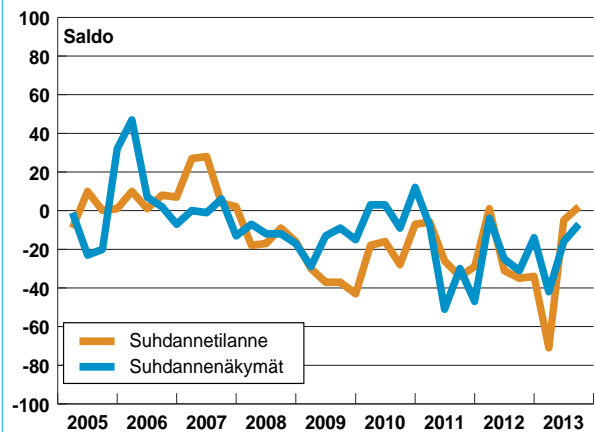
Suhdannenäkymien odotetaan lähitulevaisuudessa paranevan/huononevan

10	73	17	-7
----	----	----	----

Teollisuus ml. rakentaminen

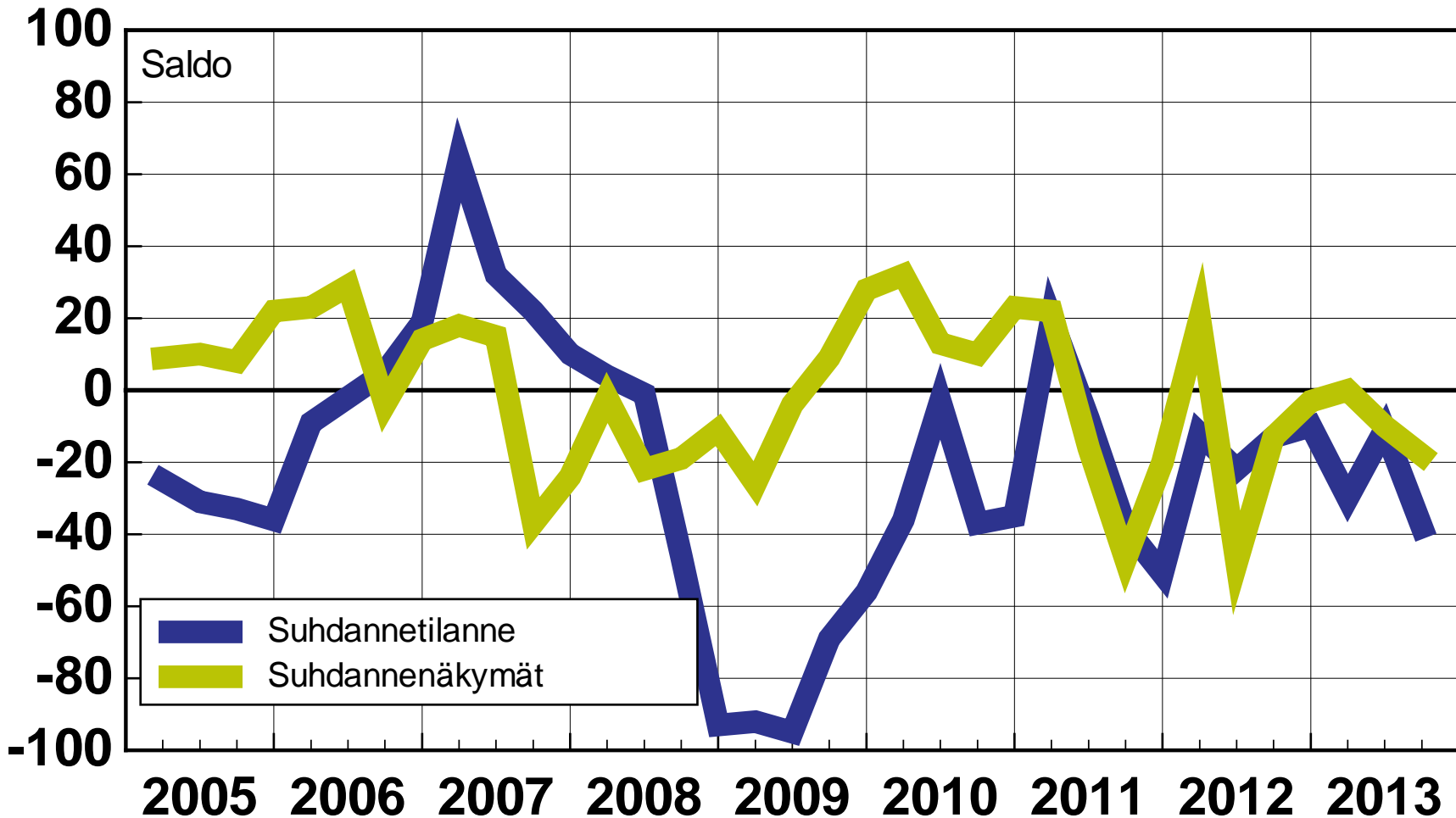

Palvelut

Kaakkois-Suomi

Teollisuus ml. rakentaminen

Marraskuu 2013

Lähde: EK:n Suhdannebarometri

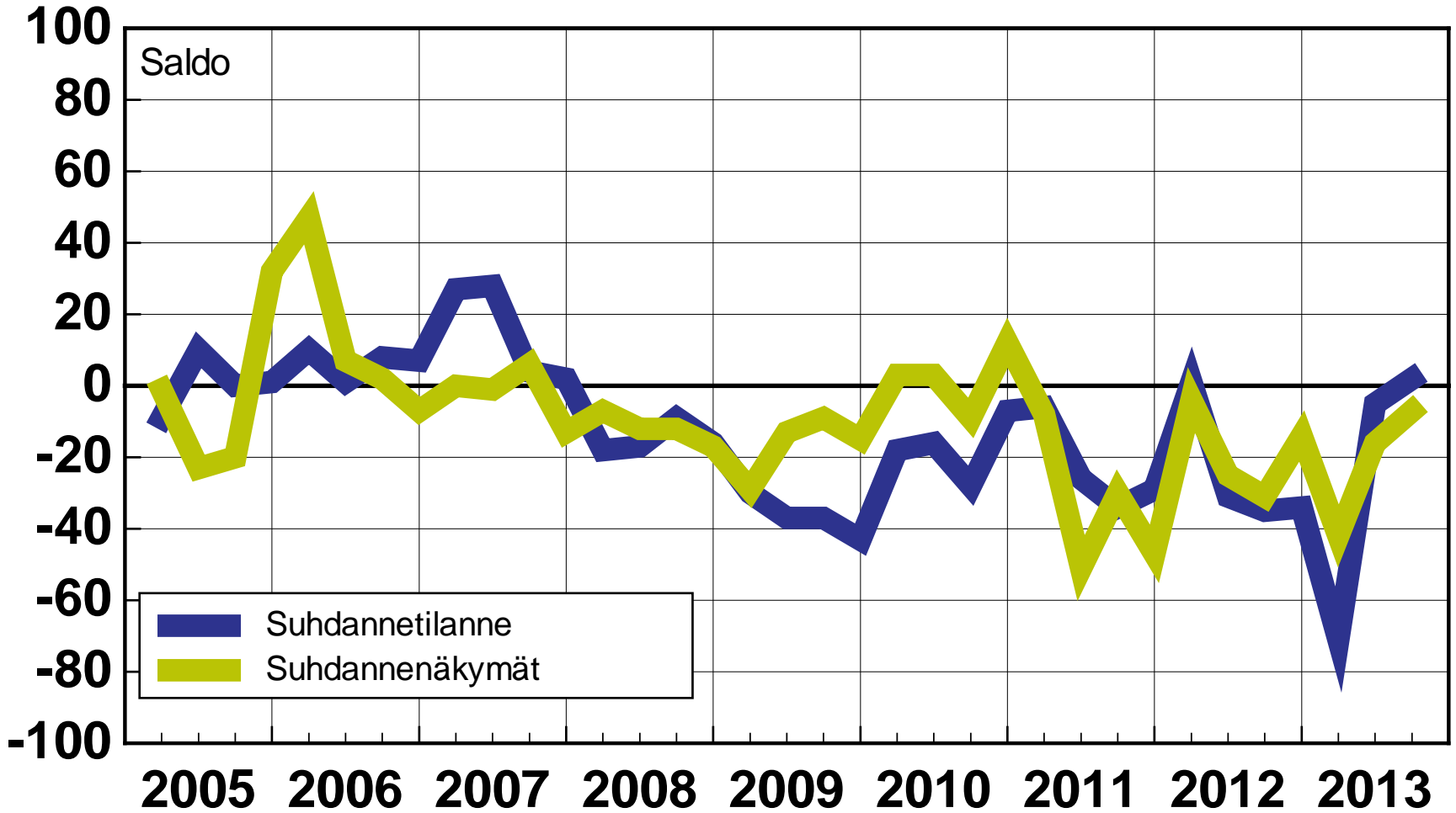
/4.11.2013/jka

Elinkeinoelämän keskusliitto

Kaakkois-Suomi

Palvelut

Marraskuu 2013

Lähde: EK:n Suhdannebarometri

/4.11.2013/jka

Suhdannebarometri

Keski-Suomi

Marraskuu 2013

Teollisuus ja rakentaminen

● Tilaustilannetta kuvataan selvästi tavanomaista heikommaksi

Keski-Suomen teollisuuden ja rakentamisen suhdannetilanne heikkeni alkusyksyn aikana, mutta lähikuukausia koskevat suhdanneodotukset kirkaustuivat samaan aikaan yleisesti.

Suhdannenäkymien saldoluku oli lokakuussa 39, sillä 55 % vastaajista odotti paranemista ja 16 % ennakoiki suhdanteiden heikkenevän. Edellisessä, heinäkuussa tehdyssä tiedustelussa suhdannenäkymien saldoluku oli -5.

Keski-Suomen yritysten suhdan-

● Tuotanto väheni alkusyksyn aikana - tuotannon kasvun odotetaan piristävän ensi vuoden alussa

nenäkymät ovat koko maan keskiarvoa paremmat.

Tuotantomäärät pienenevät kolmannella vuosineljänneksellä. Tuotanto lisääntyyne kuluva vuoden lopussa aavistuksen verran, ja ensi vuoden alussa kasvun ennakoidaan voimistuvan. Tuotantokapasiteetti oli lokakuussa kokonaan käytössä vain 37 %:lla vastaajista.

Tilaukirjat ovat yleisesti normaalia ohuimmat, saldoluku -53. Valmiiden tuotteiden varastot ovat selvästi

● Suhdanneodotukset ovat nousussa, saldoluku 39

tavallista suuremmat, saldoluku 45.

Henkilökunnan määrä pieneni hieman kolmannella vuosineljänneksellä. Työvoimaa arvioidaan vähennettävän myös kuluva vuoden lopulla.

Riittämätön kysyntä oli lokakuussa yleisin tuotantokapeikko 23 %:lla osuudellaan.

Kannattavuus on pysynyt viime kuukausina keskimäärin vuoden takaisella tasollaan. Kannattavuuden ennakoidaan hiipuvan hieman vuoden lopulla.

Palvelut

● Kysyntä on heikkoa ja kannattavuus hiipuu

Keski-Suomen palveluyritysten suhdannetilanne pysyi kesän lopulla ja syksyn alussa ennallaan hivenen normaalia alemmalla tasolla. Tämänhetkistä suhdannetilannetta kuvaava saldoluku oli lokakuussa -9.

Suhdanteiden ennakoidaan hiipuvan talven aikana. Suhdannenäkymien saldoluku oli lokakuussa -35 (heinäkuussa -24), sillä 40 % vastaajista uskoi suhdanteiden huononevan ja viisi prosenttia odotti paranemista.

Keski-Suomen palvelualojen vastaajien suhdannenäkymät ovat hie-

● Yleiset suhdannenäkymät tummenivat syksyllä, saldoluku -35

man koko maan keskiarvoa harmaammat.

Myyntimäärät pienenevät heinäsyyskuussa hivenen, ja myynnin ennakoidaan vähenevän myös loppuvuoden aikana.

Henkilökunnan määrä on ollut viime kuukausina laskussa. Työvoiman supistuminen jatkuu myös kuluva vuoden lopulla.

Tuotantokapeikkoja oli lokakuussa 54 %:lla Keski-Suomen palveluvastaajista. Yleisin kapeikkotekijä oli riittämätön kysyntä 43 prosentin

● Myyntimäärien arvioidaan vähenevän hieman vuoden lopulla

osuudellaan.

Kannattavuus on jäänyt viime kuukausina vuoden takaista heikommaksi. Kannattavuuden odotetaan pysyvän alamaissa myös lähikuukausina.

Keski-Suomi

Teollisuus ml. rakentaminen

Yrityksiä 43

Henkilökunta 5654, Liikevaihto 1810 milj. euroa

	Vastausten prosenttijakaumat			Saldoluku
	Suurempi/kyllä	Yhtä suuri	Pienempi	
Tuotannon määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	8	41	51	-43
Tuotannon määrä viimeisen kolmen kk aikana vuodentakaiseen verrattuna	2	27	71	-69
Tuotannon määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kuukauden aikana	22	62	16	6
Tuotantokapasiteettia tällä hetkellä sopivaan verrattuna	63	31	6	57
Tilauskanta tällä hetkellä normaalitilanteeseen verrattuna	11	25	64	-53
Valmiiden tuotteiden varastot normaalitilanteeseen verrattuna	56	33	11	45
Henkilökunnan määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	12	61	27	-15
Henkilökunnan määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kk:n aikana	8	26	66	-58
Tuotannon kasvun esteet	27			27
Kapeikkona ammattityövoiman puute (kaikista vastaajista)	0			0
puute kapasiteetista	4			4
riittämätön kysyntä	23			23
muu tuotantokapeikko	0			0
Suhdannelitilanteen arvioidaan olevan tällä hetkellä	7	15	78	-71
Suhdannenäkymien odotetaan lähitulevaisuudessa paranevan/huononevan	55	29	16	39

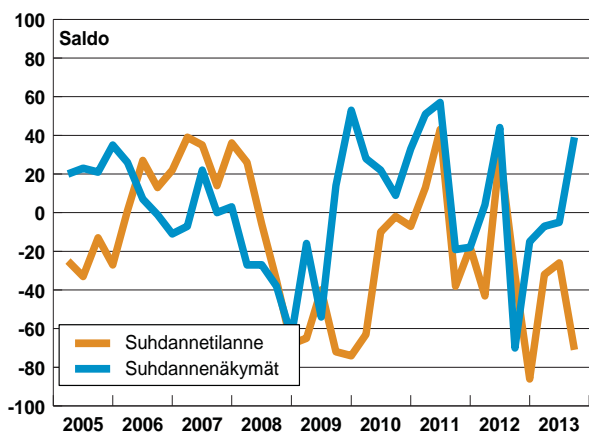
Palvelut

Yrityksiä 34

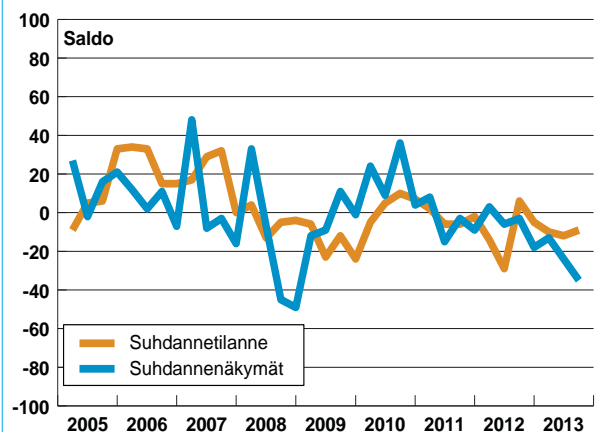
Henkilökunta 2001

	Vastausten prosenttijakaumat			Saldoluku
	Suurempi/kyllä	Yhtä suuri	Pienempi	
Myynnin määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	9	67	24	-15
Myynnin määrä viimeisen kolmen kk aikana vuodentakaiseen verrattuna	10	64	26	-16
Myynnin määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kuukauden aikana	4	67	29	-25
Henkilökunnan määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	1	75	24	-23
Henkilökunnan määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kk:n aikana	1	77	22	-21
Tuotannon kasvun esteet	54			54
Kapeikkona ammattityövoiman puute (kaikista vastaajista)	3			3
puute kapasiteetista	2			2
riittämätön kysyntä	43			43
muu tuotantokapeikko	8			8
Suhdannelitilanteen arvioidaan olevan tällä hetkellä	4	83	13	-9
Suhdannenäkymien odotetaan lähitulevaisuudessa paranevan/huononevan	5	55	40	-35

Teollisuus ml. rakentaminen

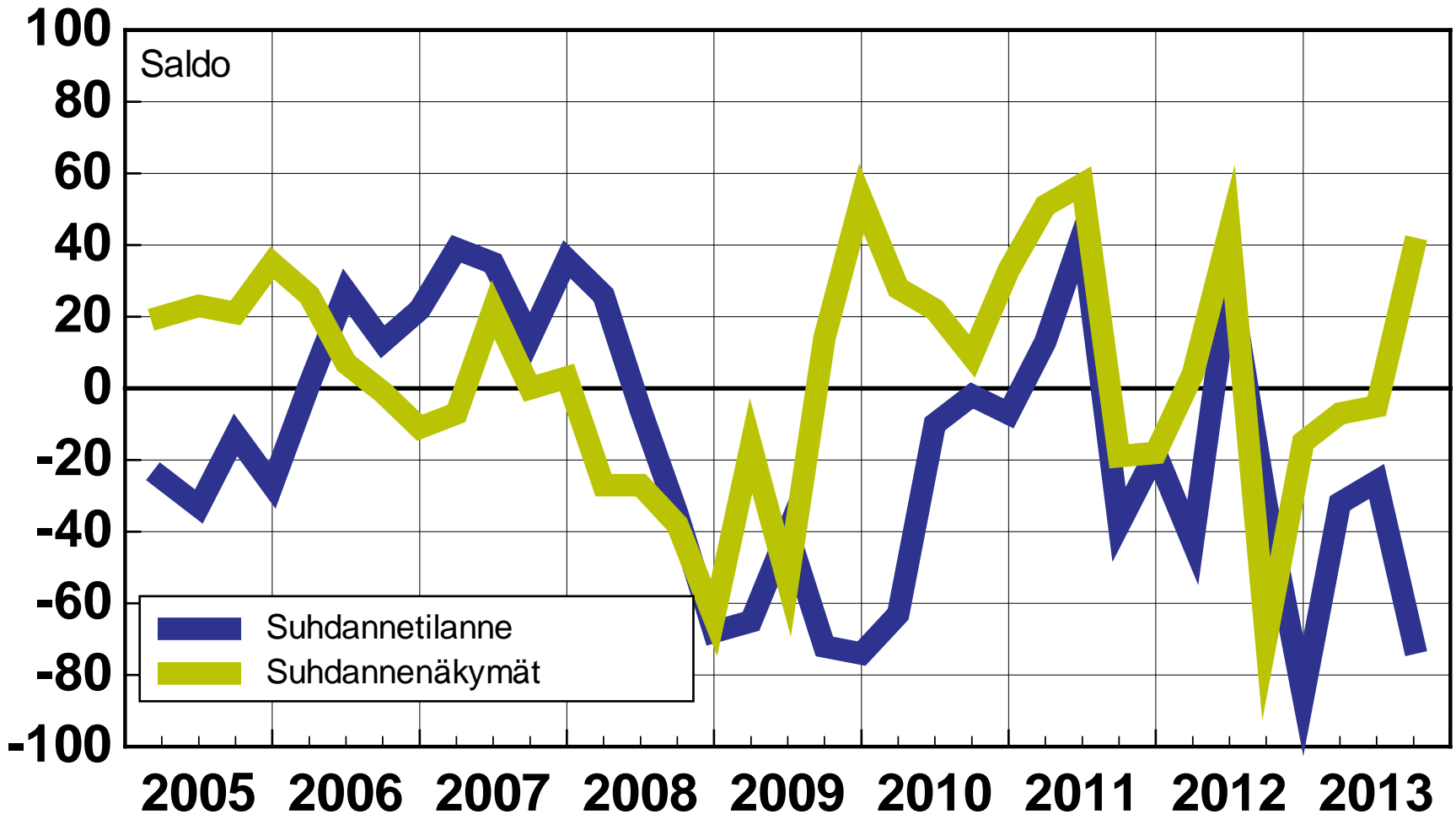
Palvelut

Keski-Suomi

Teollisuus ml. rakentaminen

Marraskuu 2013

Lähde: EK:n Suhdannebarometri

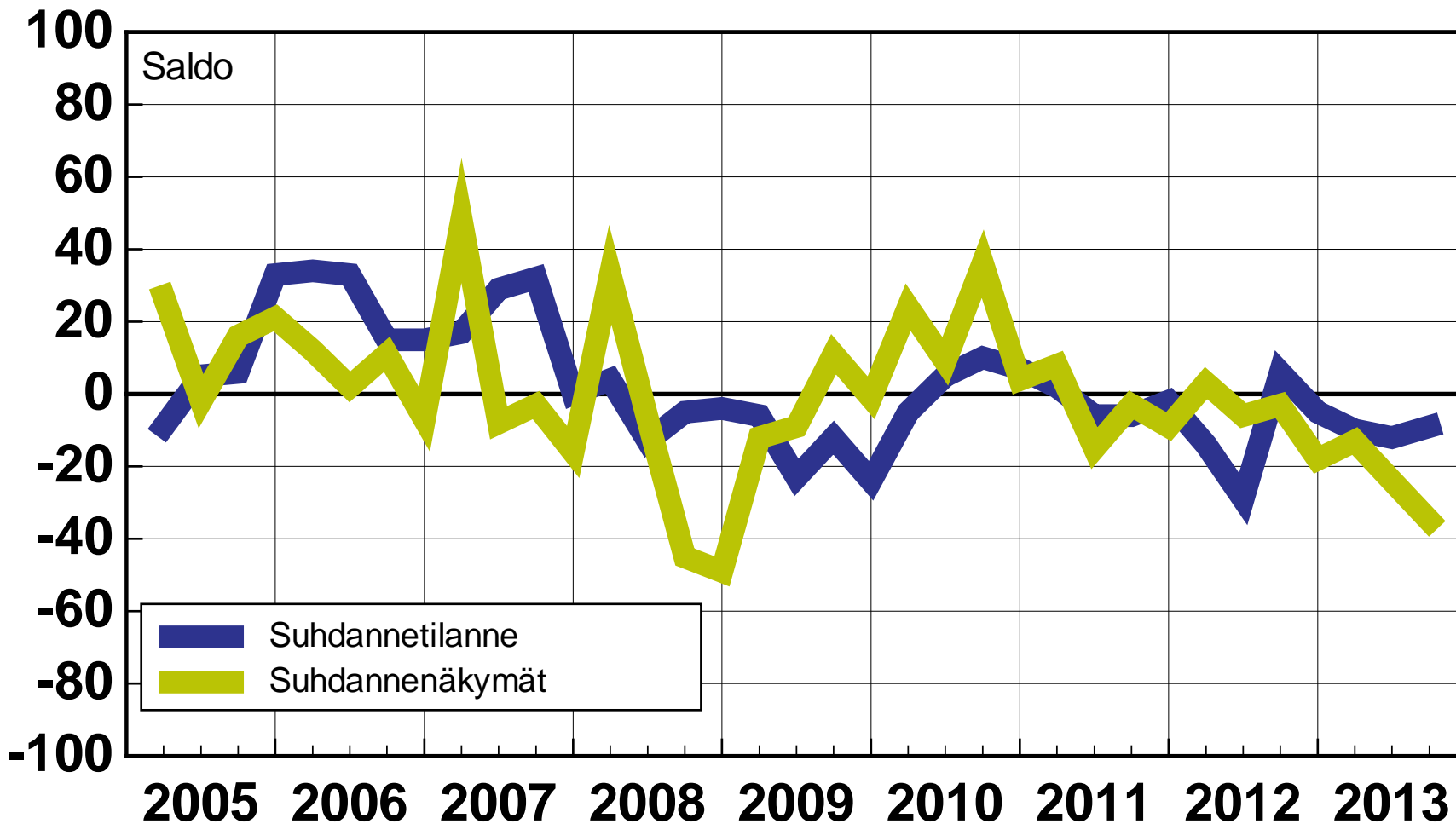
/4.11.2013/jka

Elinkeinoelämän keskusliitto

Keski-Suomi

Palvelut

Marraskuu 2013

Lähde: EK:n Suhdannebarometri

/4.11.2013/jka

Suhdannebarometri

Lounais-Suomi

Marraskuu 2013

Teollisuus ja rakentaminen

- Suhdanne tilanne on normaalia heikompi ja tilauskannat ovat laskussa

Lounais-Suomen teollisuuden ja rakentamisen suhdannekuva on täällä hetkellä syksyisen harmaa. Suhdanne tilanne on selvästi normaalia heikompi, eikä pikaista nousua ole näkyvissä.

Suhdannenäkymät synkkenivät syksyn aikana. Lokakuussa suhdanneodotuksien saldoluku oli -33, kun saldoluku oli heinäkuussa -20. Lokakuussa 38 % vastaajista ennakoivat talveksi suhdanelaskua ja vain viisi prosenttia odotti paranemista.

- Suhdanneodotukset hiipuivat alkusyksyn aikana (saldoluku lokakuussa -33)

Lounais-Suomen suhdanneodotukset ovat jonkin verran koko maan keskiarvoa vaisummat.

Tuotanto supistui hieman kolmannella vuosineljänneksellä. Tuotanto odotukset ovat vaisuja ja tuotannon ennakoitaan vähenevän lievästi loppuvuoden ajan. Tuotantokapasiteetti on täyskäytössä vain 57 %:lla alasta.

Tilauksien tilanne heikkeni kesän lopulla ja syksyn alussa. Lokakuussa tilauskannan saldoluku oli -42. Valmistustuotevarastot olivat vähän normaalia

- Tuotanto supistunee hieman lähikuukausina ja henkilökunnan ennakoitaan vähenevän

suuremmat, saldoluku 9.

Henkilökuntaa vähennettiin heinä-syyskuussa ja työvoiman ennakoitaan vähenevän myös alkutalven aikana. Riittämätön kysyntä on yleisin kapeikko 54 %:n osuudella.

Kustannukset ovat laskeneet viime kuukausina, mutta myyntihintojen aleneminen on ollut myös yleistä. Kannattavuus on vähän vuoden takaista heikompi. Kannattavuuden ennakoitaan hiipuvan myös lähikuukausina. Investoinnit ovat laskussa.

Palvelut

- Myynti lisääntyi hieman syksyn aikana ja kannattavuus parani

Lounais-Suomen palvelujen suhdanne tilanne pysyi alkusyksyn aikana jonkin verran tavanomaista heikompana (saldoluku lokakuussa -29).

Suhdanneodotukset ovat piristyneet lievästi viime kuukausina. Suhdannenäkymien saldoluku oli lokakuussa 7, kun saldoluku oli heinäkuussa tehdyssä tiedustelussa -5.

Lokakuussa 27 % vastaajista odotti paranemista ja viidesosa alasta ennakoivat suhdanteiden heikkenevän. Lounais-Suomen palveluyritysten suhdannenäkymät ovat hieman koko maan keskiarvoa valoisammat.

- Suhdanteiden ennakoitaan kohentuvan talven aikana, saldoluku 7

Myynti lisääntyi lievästi heinä-syyskuun aikana. Myyntiodotukset vaihtelevat yrityksittäin, ja keskimäärin myynnin uskotaan pysyvän loppuvuoden aikana lähes ennallaan.

Henkilökunnan määrä supistui kausivaihtelu huomioon ottaen lievästi kolmannella vuosineljänneksellä, ja työvoiman määrä pienentynee hieman myös vuoden lopulla.

Tuotantokapeikkoja oli lokakuussa 43 %:lla Lounais-Suomen palveluyrityksissä. Kysyntä oli heikkoa 27 %:lla vastaajista ja ammattityövoimasta oli pulaa kahdeksalla prosentilla

- Myynti pysynee likimain ennallaan vuoden lopulla

alasta. Rahoitusvaikeuksia oli kuudella prosentilla yrityksistä.

Kannattavuus arvioitiin heinä-syyskuussa hieman vuoden takaista paremmaksi. Myyntihintojen odotetaan nousevan vuoden lopulla hienoisesti ja samalla myös kannattavuuden ennakoitaan kohentuvan hiveneren.

Lounais-Suomi

Teollisuus ml. rakentaminen

Yrityksiä 82

Henkilökunta 18708, Liikevaihto 6324 milj. euroa

Tuotannon määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana
 Tuotannon määrä viimeisen kolmen kk aikana vuodentakaiseen verrattuna
 Tuotannon määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kuukauden aikana

	Vastausten prosenttijakaumat			Saldoluku
	Suurempi/kyllä	Yhtä suuri	Pienempi	
Tuotannon määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	8	78	14	-6
Tuotannon määrä viimeisen kolmen kk aikana vuodentakaiseen verrattuna	20	47	33	-13
Tuotannon määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kuukauden aikana	7	65	28	-21

Tuotantokapasiteettia tällä hetkellä sopivaan verrattuna

43 51 6 37

Tilaukanta tällä hetkellä normaalitilanteeseen verrattuna

5 48 47 -42

Valmiiden tuotteiden varastot normaalitilanteeseen verrattuna

17 75 8 9

Henkilökunnan määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana

9 58 33 -24

Henkilökunnan määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kk:n aikana

6 55 39 -33

Tuotannon kasvun esteet

64 64

Kapeikkona ammattityövoiman puute (kaikista vastaajista)

1 1

puute kapasiteetista

1 1

riittämätön kysyntä

54 54

muu tuotantokapeikko

11 11

Suhdannetilanteen arvioidaan olevan tällä hetkellä

5 47 48 -43

Suhdannenäkymien odotetaan lähitulevaisuudessa paranevan/huoneonevan

5 57 38 -33

Palvelut

Yrityksiä 49

Henkilökunta 4673

Myynnin määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana
 Myynnin määrä viimeisen kolmen kk aikana vuodentakaiseen verrattuna
 Myynnin määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kuukauden aikana

	Vastausten prosenttijakaumat			Saldoluku
	Suurempi/kyllä	Yhtä suuri	Pienempi	
Myynnin määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	32	44	24	8
Myynnin määrä viimeisen kolmen kk aikana vuodentakaiseen verrattuna	11	62	27	-16
Myynnin määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kuukauden aikana	31	41	28	3

Henkilökunnan määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana

19 65 16 3

Henkilökunnan määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kk:n aikana

22 53 25 -3

Tuotannon kasvun esteet

43 43

Kapeikkona ammattityövoiman puute (kaikista vastaajista)

8 8

puute kapasiteetista

3 3

riittämätön kysyntä

27 27

muu tuotantokapeikko

0 0

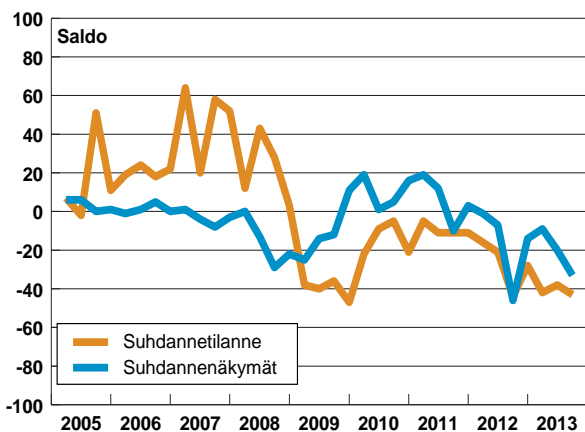
Suhdannetilanteen arvioidaan olevan tällä hetkellä

1 69 30 -29

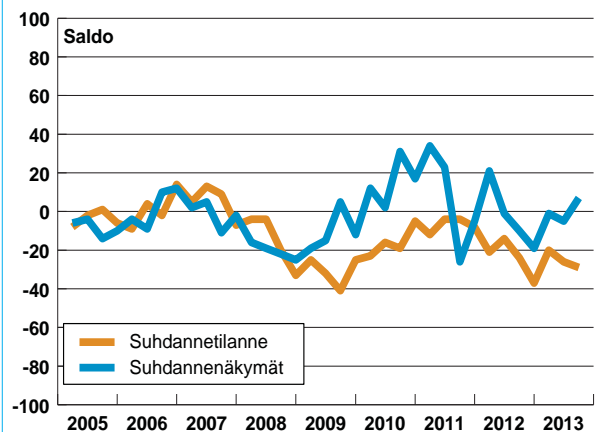
Suhdannenäkymien odotetaan lähitulevaisuudessa paranevan/huoneonevan

27 53 20 7

Teollisuus ml. rakentaminen

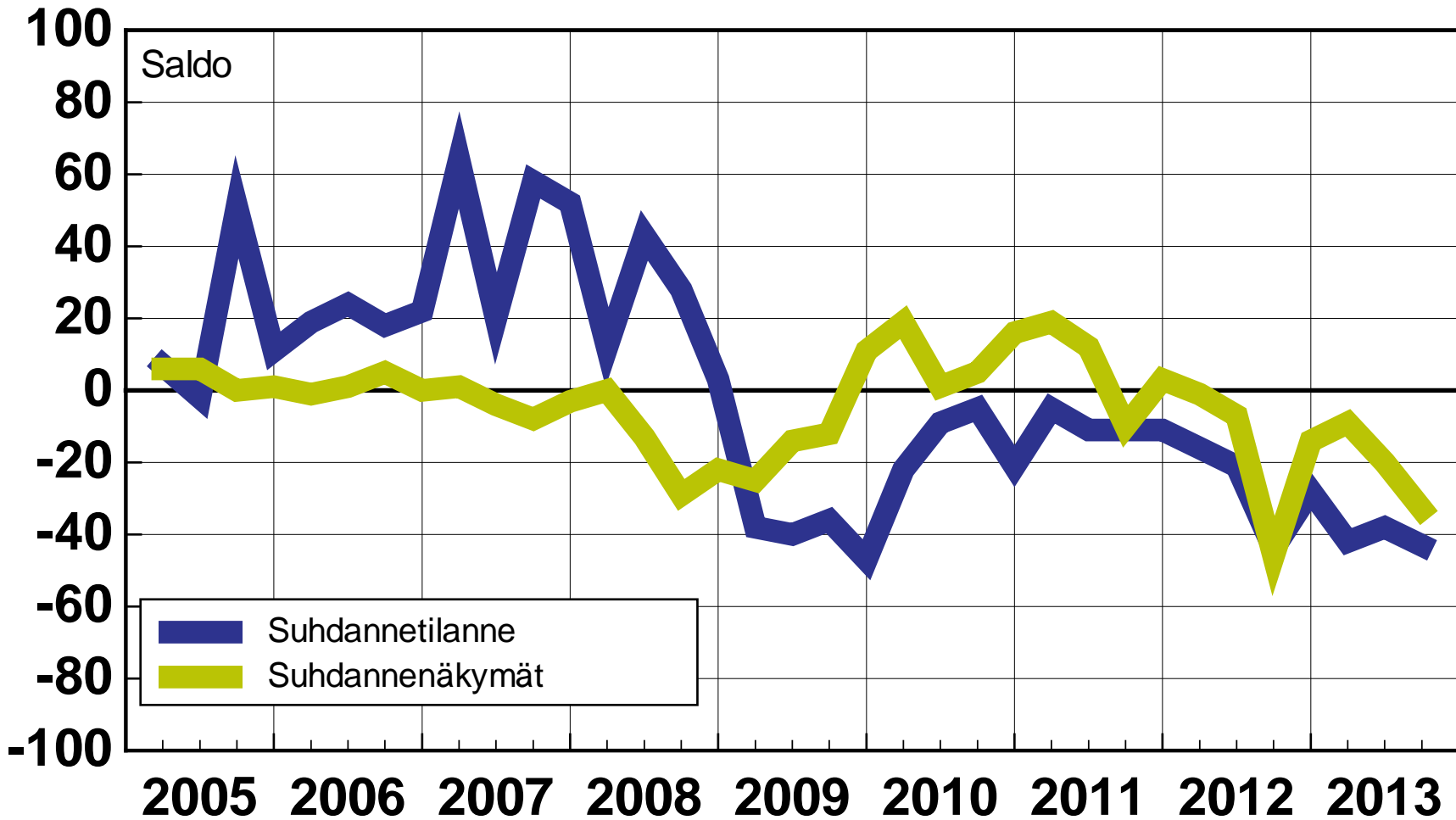

Palvelut

Lounais-Suomi

Teollisuus ml. rakentaminen

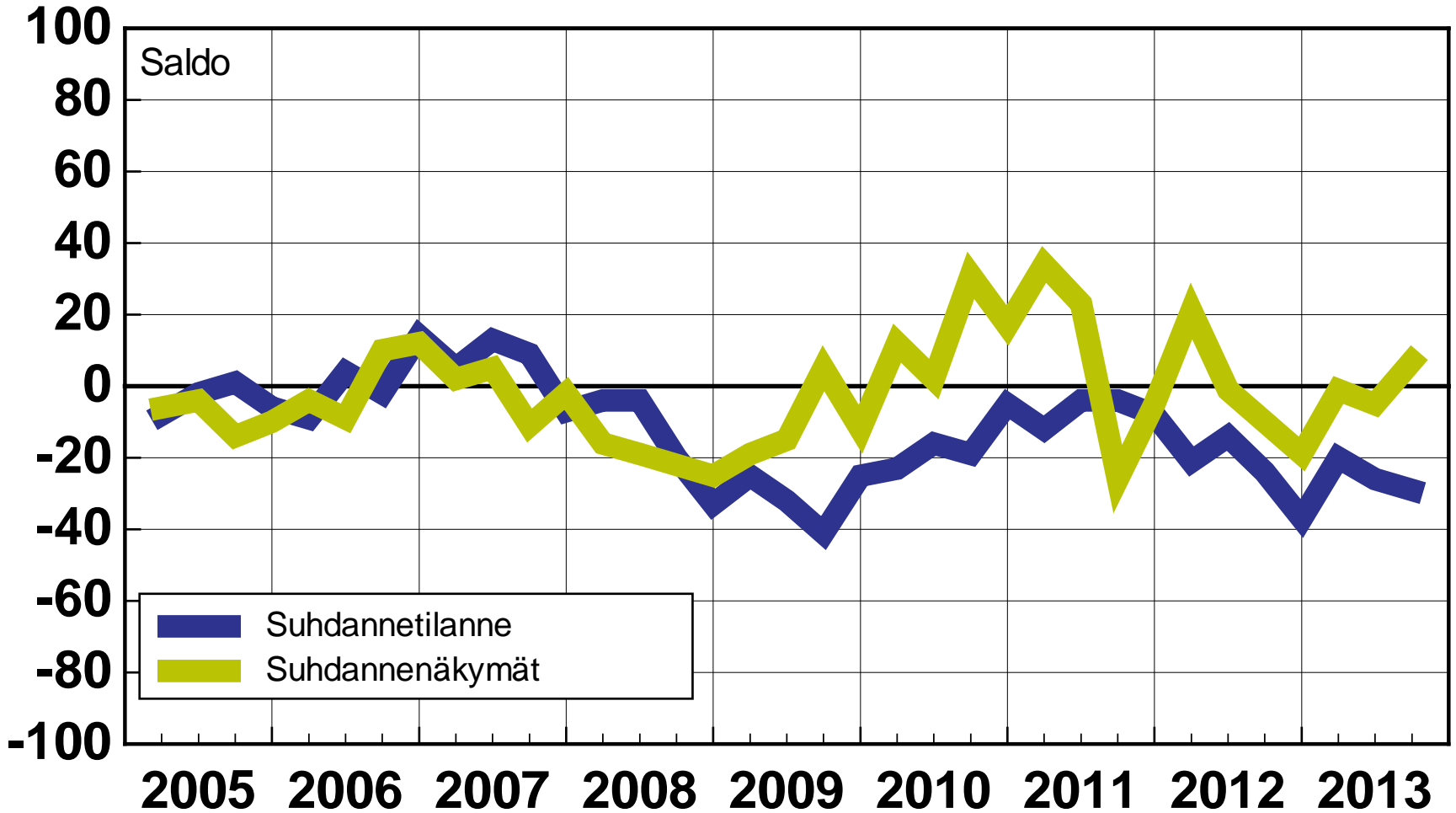
Marraskuu 2013

Lähde: EK:n Suhdannebarometri

/4.11.2013/jka

Lounais-Suomi

Palvelut

Marraskuu 2013

Lähde: EK:n Suhdannebarometri

/4.11.2013/jka

Elinkeinoelämän keskusliitto

Suhdannebarometri

Pirkanmaa

Marraskuu 2013

Teollisuus ja rakentaminen

- Kysyntä pysyi vaimeana alkusyksyn aikana ja tuotanto väheni

Teollisuuden ja rakentamisen suhdan-
netilanne heikkeni syksyllä, ja myös
suhdannenäkymät tummentuivat hie-
man.

Suhdanneodotuksien saldoluku oli
lokakuussa -26, kun vastaava saldo-
luku oli heinäkuussa -8. Lokakuus-
sa 37 % vastaajista ennakoivat suhdan-
teiden hiipumista ja 11 % odotti pa-
ranemista.

Pirkanmaan yritysten suhdanne-
kuva on koko maan keskiarvoa har-
maampi.

- Yleiset suhdanneodotukset ovat synkentyneet hieman kesän lukemista (saldoluku -26)

Tuotantomäärät pienenevät alku-
syksyn aikana. Lähikuukausien tuo-
tando-odotukset ovat vaisuja, mutta
ensi vuoden alussa tuotannon enna-
koidaan kääntyvän nousuun. Tuotan-
tokapasiteetti oli lokakuussa koko-
naan käytössä 49 %:lla vastaajista.

Tilaukset olivat lokakuussa
normaalia pienemmät, saldoluku -21.
Valmiiden tuotteiden varastot ovat
kasvaneet tavanomaista täydemmik-
si, saldoluku 13.

Henkilökunnan arvioitiin supis-

- Tuotannon nousuodotuksia on vasta ensi vuoden alkupuolella

tuneen hieman alkusyksyn aikana ja
työvoimaa vähennettäneen edelleen
hivinen loppuvuoden kuluessakin.
Heikko kysyntä on ainoa yleinen tuo-
tannonrajoite 49 % osuudellaan.

Myyntihintojen kehitys on ol-
lut viime kuukausina heikkoa, mut-
ta kustannukset ovat kohonneet lie-
västi. Kannattavuus jäi vähän vuo-
den takaista alhaisemmaksi. Kannat-
tavuuden arvioidaan paranevan lähi-
kuukausina lievästi. Investoinnit ovat
selvästi vuoden takaista pienemmät.

Palvelut

- Myyntikehitys yleisesti heikkoa

Pirkanmaan palvelualojen yritysten
suhdanteet pysyivät syksyllä alaku-
loisina. Tämänhetkinen suhdanneti-
lanne arvioitiin lokakuussa yleises-
ti normaalia heikommaksi (saldolu-
ku -37).

Suhdanneodotukset ovat viime
kuukausien toipumisesta huolimatta
yhä miinuksella. Suhdannenäkymi-
en saldoluku oli lokakuussa -26, kun
saldoluku oli heinäkuussa tehdyssä
tiedustelussa -55.

Lokakuussa 39 % vastaajista arvi-
oi suhdanteiden huononevan talven

- Työvoima väheni hieman syksyn aikana - samaan aikaan pulaa työvoimasta

aikana ja 13 % ennakoivat suhdanteiden
paranevan.

Pirkanmaan palveluvastaajien suh-
dannearviot ovat koko maan keskiar-
voa heikkommat.

Myyntimäärät vähenivät heinä-
syyskuun aikana hieman. Myynti su-
pistunee aavistuksen myös kuluvan
vuoden lopulla.

Henkilökunnan määrä väheni kol-
mannella vuosineljänneksellä. Lähi-
kuukausille odotetaan sen sijaan hie-
noista henkilökunnan lisäystä.

Heikko kysyntä oli lokakuus-

- Suhdannenäkymät yhä miinuksella, saldoluku -26

sa yleisin kasvun este 49 % osuudellaan.
Ammattityövoimasta oli pulaa
26 %:lla alasta.

Kustannukset nousivat heinä-syys-
kuussa ja kannattavuus jäi vuoden ta-
kaista heikommaksi. Kannattavuuden
odotetaan pysyvän huonona lähiku-
kausien ajanakin.

Teollisuus ml. rakentaminen

Yrityksiä 58

Henkilökunta 18573, Liikevaihto 6941 milj. euroa

Tuotannon määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana
 Tuotannon määrä viimeisen kolmen kk aikana vuodentakaiseen verrattuna
 Tuotannon määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kuukauden aikana

Tuotantokapasiteettia tällä hetkellä sopivaan verrattuna

Tilaukanta tällä hetkellä normaalitilanteeseen verrattuna
 Valmiiden tuotteiden varastot normaalitilanteeseen verrattuna

Henkilökunnan määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana
 Henkilökunnan määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kk:n aikana

Tuotannon kasvun esteet
 Kapeikkona ammattityövoiman puute (kaikista vastaajista)
 puute kapasiteetista
 riittämätön kysyntä
 muu tuotantokapeikko

Suhdannelitilanteen arvioidaan olevan tällä hetkellä
 Suhdannenäkymien odotetaan lähitulevaisuudessa paranevan/huononevan

	Vastausten prosenttijakaumat			Saldoluku
	Suurempi/kyllä	Yhtä suuri	Pienempi	
Tuotannon määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	20	37	43	-23
Tuotannon määrä viimeisen kolmen kk aikana vuodentakaiseen verrattuna	20	34	46	-26
Tuotannon määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kuukauden aikana	13	38	49	-36
Tuotantokapasiteettia tällä hetkellä sopivaan verrattuna	51	44	5	46
Tilaukanta tällä hetkellä normaalitilanteeseen verrattuna	5	69	26	-21
Valmiiden tuotteiden varastot normaalitilanteeseen verrattuna	19	75	6	13
Henkilökunnan määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	3	82	15	-12
Henkilökunnan määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kk:n aikana	3	58	39	-36
Tuotannon kasvun esteet	52			52
Kapeikkona ammattityövoiman puute (kaikista vastaajista)	0			0
puute kapasiteetista	3			3
riittämätön kysyntä	49			49
muu tuotantokapeikko	0			0
Suhdannelitilanteen arvioidaan olevan tällä hetkellä	3	40	57	-54
Suhdannenäkymien odotetaan lähitulevaisuudessa paranevan/huononevan	11	52	37	-26

Palvelut

Yrityksiä 39

Henkilökunta 3717

Myynnin määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana
 Myynnin määrä viimeisen kolmen kk aikana vuodentakaiseen verrattuna
 Myynnin määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kuukauden aikana

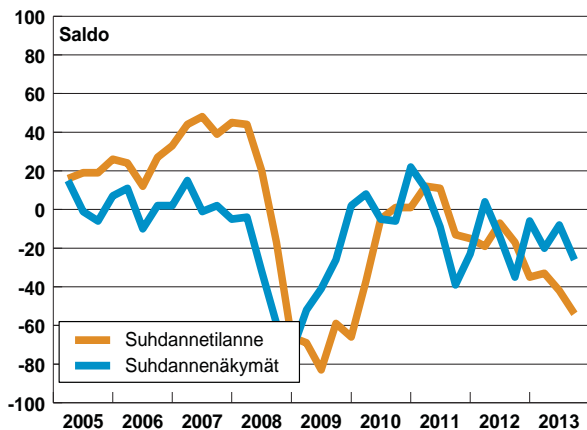
Henkilökunnan määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana
 Henkilökunnan määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kk:n aikana

Tuotannon kasvun esteet
 Kapeikkona ammattityövoiman puute (kaikista vastaajista)
 puute kapasiteetista
 riittämätön kysyntä
 muu tuotantokapeikko

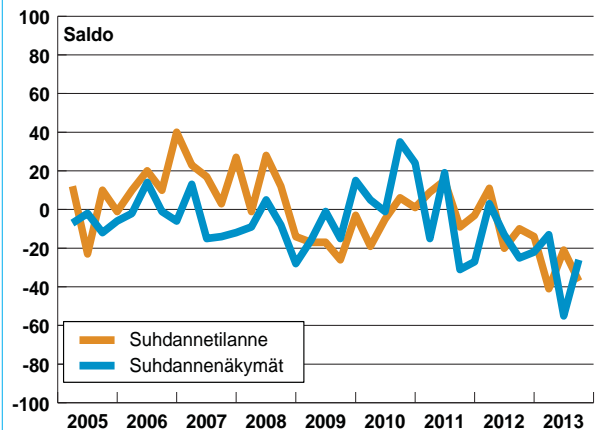
Suhdannelitilanteen arvioidaan olevan tällä hetkellä
 Suhdannenäkymien odotetaan lähitulevaisuudessa paranevan/huononevan

	Vastausten prosenttijakaumat			Saldoluku
	Suurempi/kyllä	Yhtä suuri	Pienempi	
Myynnin määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	14	46	40	-26
Myynnin määrä viimeisen kolmen kk aikana vuodentakaiseen verrattuna	31	15	54	-23
Myynnin määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kuukauden aikana	15	64	21	-6
Henkilökunnan määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	4	66	30	-26
Henkilökunnan määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kk:n aikana	18	69	13	5
Tuotannon kasvun esteet	75			75
Kapeikkona ammattityövoiman puute (kaikista vastaajista)	26			26
puute kapasiteetista	0			0
riittämätön kysyntä	49			49
muu tuotantokapeikko	16			16
Suhdannelitilanteen arvioidaan olevan tällä hetkellä	3	57	40	-37
Suhdannenäkymien odotetaan lähitulevaisuudessa paranevan/huononevan	13	48	39	-26

Teollisuus ml. rakentaminen

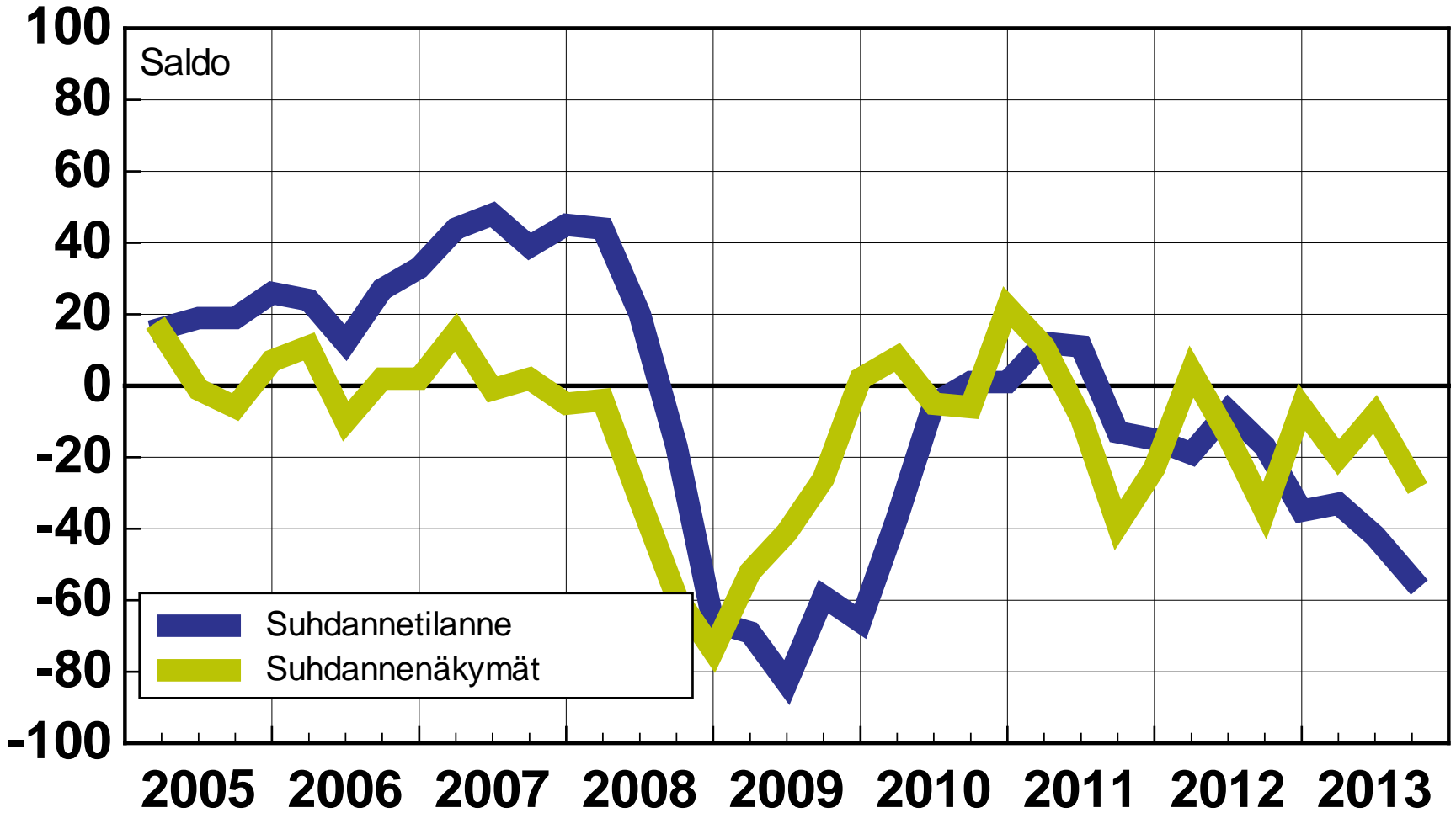
Palvelut

Pirkanmaa

Teollisuus ml. rakentaminen

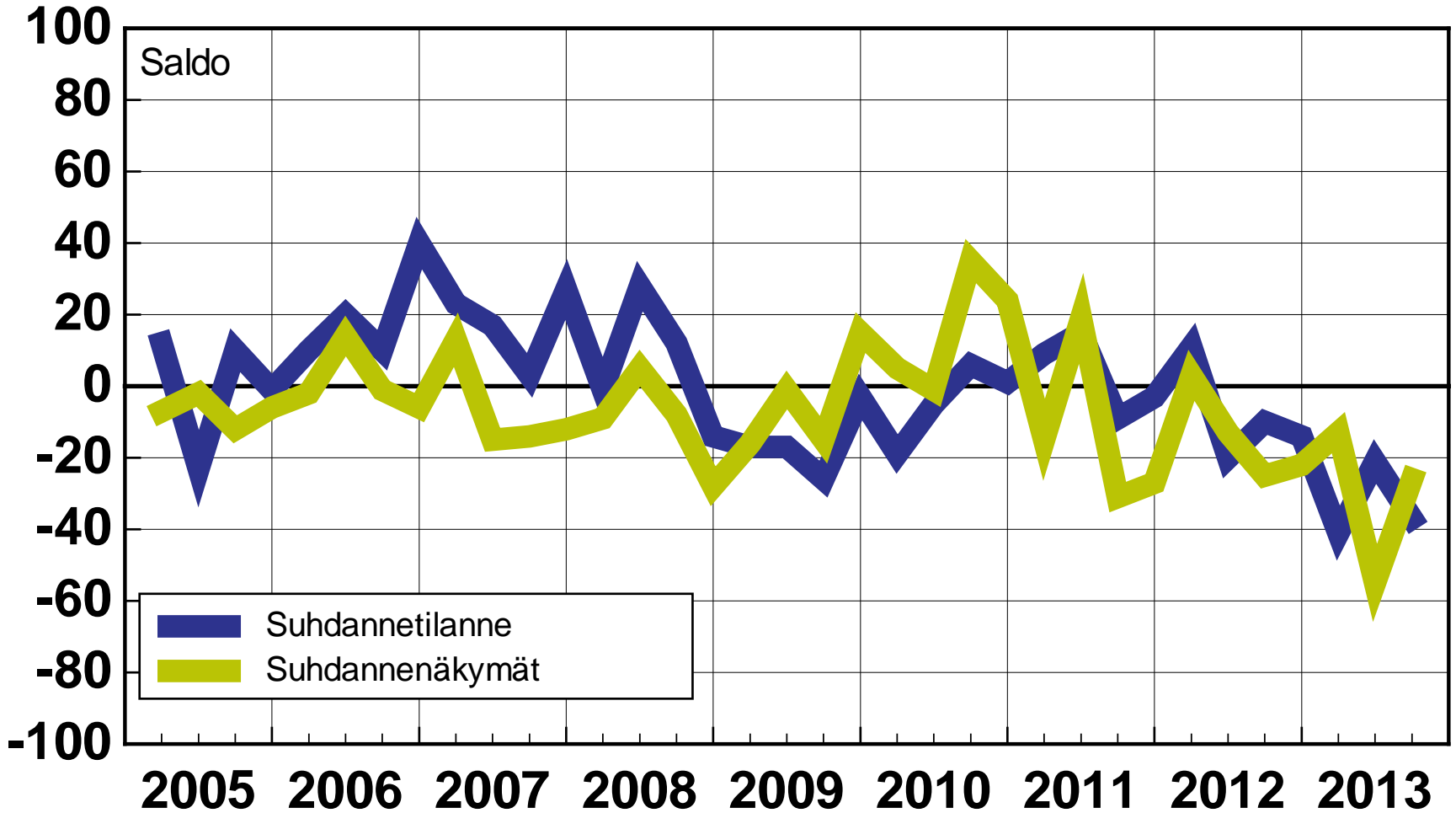
Marraskuu 2013

Lähde: EK:n Suhdannebarometri

/4.11.2013/jka

Pirkanmaa

Palvelut

Marraskuu 2013

Lähde: EK:n Suhdannebarometri

/4.11.2013/jka

Suhdannebarometri

Pohjanmaa

Marraskuu 2013

Teollisuus ja rakentaminen

● Suhdanteiden ennakoitaan paranevan hieman talven aikana, saldoluku 17

Pohjanmaan teollisuuden ja rakentamisen suhdannekuva kirkastui kesän lopulla ja syksyn alussa. Suhdannetilanne arvioidaan vähän tavanomaista paremmaksi.

Suhdannenäkymät ovat parantuneet viime kuukausina. Suhdannenäkymien saldoluku oli lokakuussa 17, kun saldoluku oli heinäkuussa -8. Lokakuussa 44 % vastaajista odotti paranemista ja 27 % ennakoii heikkenemistä. Pohjanmaan teollisuuden ja rakentamisen suhdanteet ovat koko

● Tilauksia on saatu lisää ja tuotanto kasvaa

maan keskiarvoa suotuisimmat.

Tuotanto lisääntyi lievästi heinäsyyskuun aikana. Tuotannon odotetaan kasvavan myös loppuvuodesta. Tuotantokapasiteettia on edelleen paljon vapaana, sillä lokakuussa 35 %:lla yrityksistä kapasiteettia oli vajaakäytössä.

Tilauskirjat ovat lähes normaali-lukemissa, saldoluku -2. Valmiiden tuotteiden varastot ovat tavanomaiset. Henkilökuntaa palkattiin hieman lisää kolmannella vuosineljänneksel-

● Tilanne vaihtelee yrityksittäin: samaan aikaan pulaa työvoimasta ja kysynnästä

lä. Vuoden viimeisellä neljänneksellä työvoima säilynee muuttumattomana.

Kysyntä oli lokakuussa riittämätöntä 49 %:lla teollisuudesta ja rakentamisesta. Ammattityövoimasta oli pulaa 30 %:lla alasta ja 26 % raportoi rahoitusvaikeuksia.

Myyntihinnat ovat nousseet heinäsyyskuussa hieman, mutta myös kustannukset ovat kohonneet. Kannattavuus on hieman vuoden takaista parempi. Lähikuukausina kannattavuuden odotetaan heikkenevän lievästi.

Palvelut

● Suhdanneodotukset viime aikojen toipumisesta huolimatta yhä miinuksella (saldoluku -10)

Pohjanmaan palveluyritysten suhdannetilanne parani kesän lopulla ja syksyn alussa, mutta tilanne on yhä hieman tavanomaista heikompi (saldoluku -12).

Suhdanteiden ennakoitaan heikkenevän lievästi talven aikana. Suhdanneodotuksien saldoluku oli lokakuussa -10 (heinäkuussa -16), sillä 30 prosenttia arvioi suhdanteiden hiipuvan ja 20 % odotti paranemista.

Pohjanmaan yritysten suhdanneodotukset ovat aavistuksen verran ko-

● Myynti- ja henkilöstökehitys heikkoa

ko maan keskiarvoa myönteisemmät.

Myyntimäärät vähenivät ennako-odotusten mukaisesti kolmannella vuosineljänneksellä. Myynnin ennakoitaan pysyvän alamaissa myös kuluvan vuoden lopussa.

Henkilökunnan määrä oli laskussa kesän lopulla ja syksyn alussa. Työvoimaa supistettaneen lähikuukausinakin. Tuotantokapeikkoja oli lokakuussa 40 %:lla Pohjanmaan vastaajista. Kysyntä oli riittämätöntä 28 %:lla yrityksistä. Rekrytointivaikeuk-

● Kysyntä edelleen heikkoa - kannattavuuden odotetaan paranevan loppuvuodesta

sia oli 12 %:lla alasta.

Kannattavuus on kustannusten nousun vuoksi vuoden takaista heikompi. Kannattavuuden odotetaan paranevan hieman lähikuukausina.

Pohjanmaa

Teollisuus ml. rakentaminen

Yrityksiä 31

Henkilökunta 7967, Liikevaihto 3703 milj. euroa

	Vastausten prosenttijakaumat			Saldoluku
	Suurempi/kyllä	Yhtä suuri	Pienempi	
Tuotannon määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	42	24	34	8
Tuotannon määrä viimeisen kolmen kk aikana vuodentakaiseen verrattuna	42	32	26	16
Tuotannon määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kuukauden aikana	43	41	16	27
Tuotantokapasiteettia tällä hetkellä sopivaan verrattuna	35	46	19	16
Tilauskanta tällä hetkellä normaalitilanteeseen verrattuna	23	52	25	-2
Valmiiden tuotteiden varastot normaalitilanteeseen verrattuna	36	29	35	1
Henkilökunnan määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	30	52	18	12
Henkilökunnan määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kk:n aikana	30	38	32	-2
Tuotannon kasvun esteet	71			71
Kapeikkona ammattityövoiman puute (kaikista vastaajista)	30			30
puute kapasiteetista	0			0
riittämätön kysyntä	49			49
muu tuotantokapeikko	0			0
Suhdannelitilanteen arvioidaan olevan tällä hetkellä	39	34	27	12
Suhdannenäkymien odotetaan lähitulevaisuudessa paranevan/huononevan	44	29	27	17

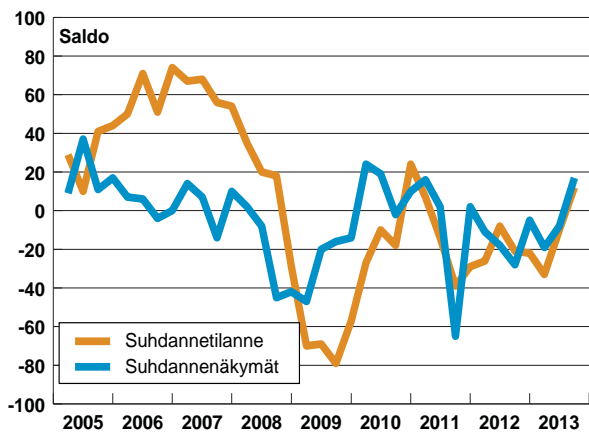
Palvelut

Yrityksiä 26

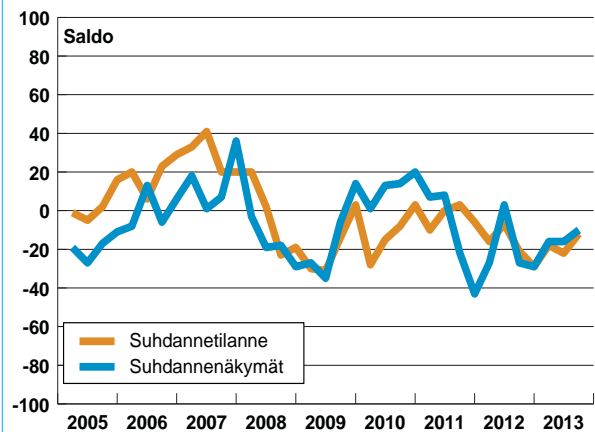
Henkilökunta 2731

	Vastausten prosenttijakaumat			Saldoluku
	Suurempi/kyllä	Yhtä suuri	Pienempi	
Myynnin määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	14	40	46	-32
Myynnin määrä viimeisen kolmen kk aikana vuodentakaiseen verrattuna	20	34	46	-26
Myynnin määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kuukauden aikana	15	52	33	-18
Henkilökunnan määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	3	71	26	-23
Henkilökunnan määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kk:n aikana	2	71	27	-25
Tuotannon kasvun esteet	40			40
Kapeikkona ammattityövoiman puute (kaikista vastaajista)	12			12
puute kapasiteetista	0			0
riittämätön kysyntä	28			28
muu tuotantokapeikko	7			7
Suhdannelitilanteen arvioidaan olevan tällä hetkellä	10	68	22	-12
Suhdannenäkymien odotetaan lähitulevaisuudessa paranevan/huononevan	20	50	30	-10

Teollisuus ml. rakentaminen

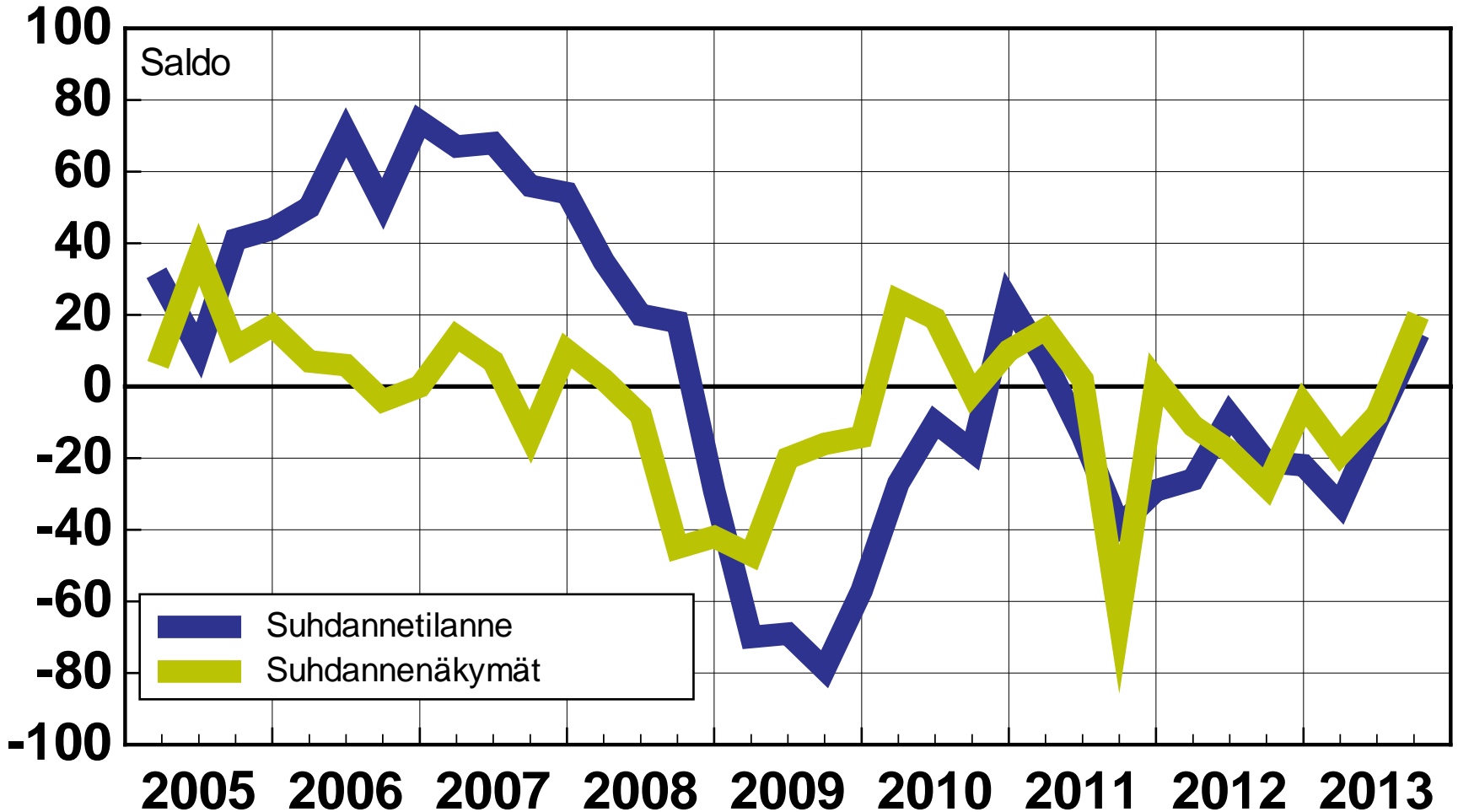

Palvelut

Pohjanmaa

Teollisuus ml. rakentaminen

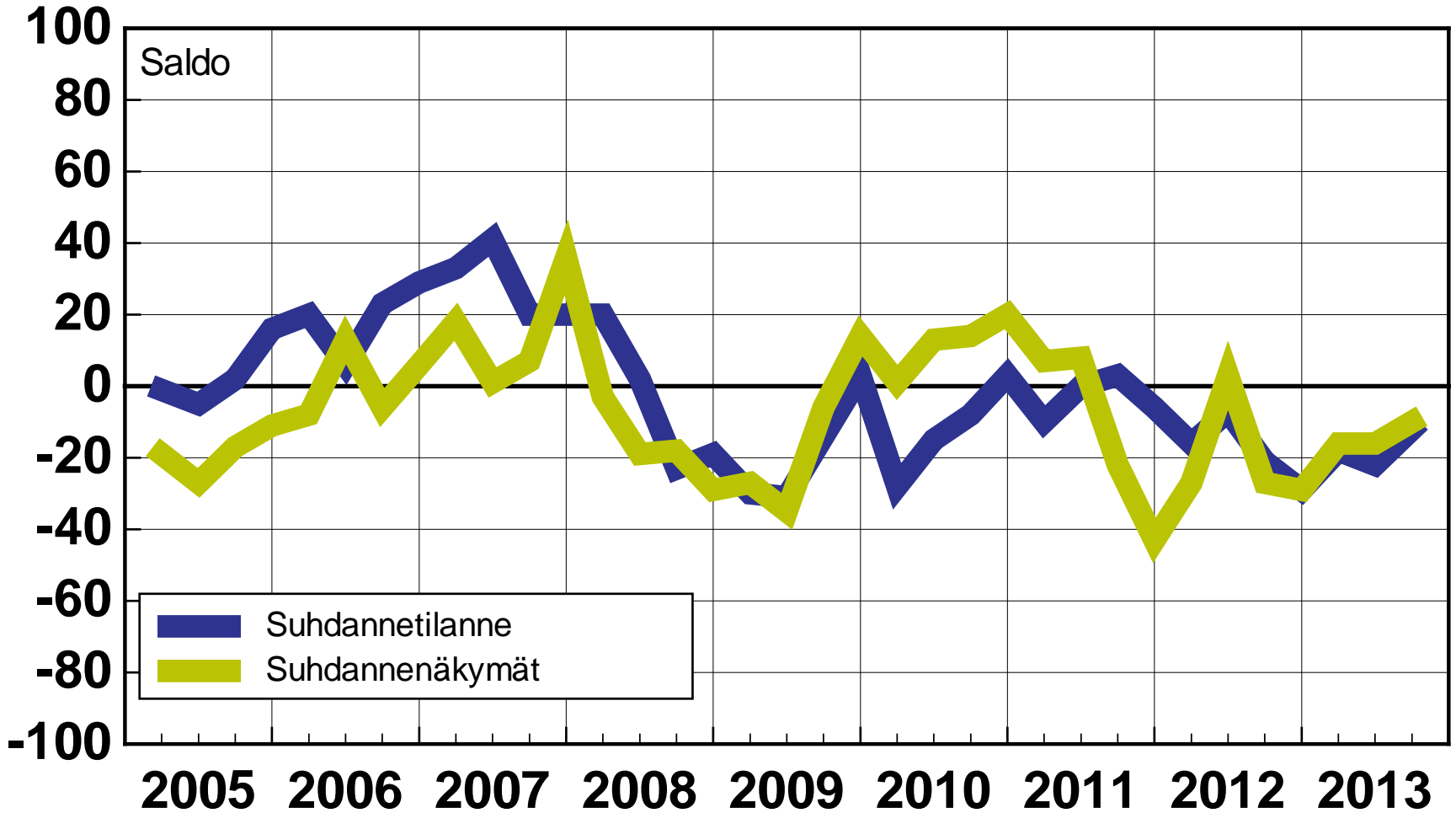

Marraskuu 2013

Lähde: EK:n Suhdannebarometri

/4.11.2013/jka

Pohjanmaa Palvelut

Marraskuu 2013

Lähde: EK:n Suhdannebarometri

/4.11.2013/jka

Suhdannebarometri

Pohjois-Suomi

Marraskuu 2013

Teollisuus ja rakentaminen

- Suhdanne tilanne synkistyi alkusyksyn aikana

Pohjois-Suomen teollisuuden ja rakentamisen suhdanteet heikkenivät syksyn lähestyessä. Lokakuussa suhdanne tilanne oli yleisesti normaalia huonompi, saldoluku -49.

Suhdanne odotukset ovat hiipuneet selvästi kesän lukemista. Suhdanne näkymien saldoluku oli lokakuussa -35, kun saldoluku oli heinäkuussa -4. Lokakuussa 35 % vastaajista ennakoivat suhdanteiden heikkenevän ja 65 % alasta arvioi suhdanteiden pysyvän ennallaan.

- Suhdanteiden ennakoitaan heikkenevän talvella, saldoluku -35

Pohjois-Suomen teollisuuden ja rakentamisen suhdanne odotukset ovat koko maan keskiarvoa vaisummat.

Tuotanto supistui heinä-syyskuun aikana, ja tuotannon arvioidaan vähenävän myös lähikuukausina. Tuotantokapasiteetti on kokonaan käytössä vain 38 %:lla vastaajista.

Tilaukset vähenivät kolmannen vuosineljänneksen aikana. Tilaukskannan saldoluku oli lokakuussa -21. Valmiiden tuotteiden varastot ovat

- Kysyntä on vaimeaa ja tuotannon odotetaan vähenävän lähikuukausina

vähän normaalia täydempiä, saldoluku 6.

Henkilökunnan määrä väheni hieman alkusyksyn aikana. Henkilökunta pysynee kausivaihtelu huomioon ottaen ennallaan vuoden lopulla.

Kysyntä oli lokakuussa riittämättömää 75 %:lla vastaajista. Samaan aikaan 10 %:lla oli pulaa kapasiteetista.

Kannattavuus on keskimääri vuoden takaisella tasolla. Kannattavuuden ennakoitaan heikkenevän hieman vuoden loppua kohden.

Palvelut

- Suhdanne tilanne on pysynyt syksyn alussa hieman normaalia heikompana

Pohjois-Suomen palveluyritysten suhdanne tilanne säilyi kesän lopulla ja syksyn alussa ennallaan hieman tavanomaista alhaisemmalla tasolla. Suhdanne tilanne-kysymyksen saldoluku oli lokakuussa -15.

Lähtöleveysuutta koskevat suhdanne näkymät ovat tummentuneet lievästi, sillä suhdanne odotuksien saldoluku oli lokakuussa -28, kun vastaava saldoluku oli heinäkuussa -23. Lokakuussa 30 % vastaajista ennakoivat heikkenemistä ja vain kak-

- Myynti väheni heinä-syyskuun aikana - loppuvuodesta myynti lisääntynee lievästi

si prosenttia odotti paranemista. Pohjois-Suomen palvelujen suhdanne odotukset ovat koko maan keskiarvoa harmaammat.

Myynti väheni lievästi alkusyksyn aikana. Loppuvuodesta myynti lisääntynee vähän. Viimeaikainen myyntikehitys on ollut likimain odotettua.

Tuotantokapeikkoja ilmoitti lokakuussa 38 % Pohjois-Suomen vastaajista. Kysyntä oli heikkoa 35 %:lla yrityksistä. Ammattityövoimasta oli

- Yleiset suhdanne odotukset ovat laskussa, saldoluku -28

pulaa viidellä prosentilla alasta.

Henkilökunnan määrä pieneni aavistuksen verran heinä-syyskuussa. Lähikuukausina työvoima pysynee keskimäärin nykytasolla.

Kannattavuus oli kolmannella vuosineljänneksellä hieman vuoden takaista heikompi. Loppuvuodesta kannattavuuden ennakoitaan paranevan hivenen.

Pohjois-Suomi

Teollisuus ml. rakentaminen

Yrityksiä 37

Henkilökunta 9508, Liikevaihto 6416 milj. euroa

Tuotannon määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana
 Tuotannon määrä viimeisen kolmen kk aikana vuodentakaiseen verrattuna
 Tuotannon määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kuukauden aikana

Tuotantokapasiteettia tällä hetkellä sopivaan verrattuna

Tilauskanta tällä hetkellä normaalitilanteeseen verrattuna
 Valmiiden tuotteiden varastot normaalitilanteeseen verrattuna

Henkilökunnan määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana
 Henkilökunnan määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kk:n aikana

Tuotannon kasvun esteet
 Kapeikkona ammattityövoiman puute (kaikista vastaajista)
 puute kapasiteetista
 riittämätön kysyntä
 muu tuotantokapeikko

Suhdannelitilanteen arvioidaan olevan tällä hetkellä
 Suhdannenäkymien odotetaan lähitulevaisuudessa paranevan/huononevan

	Vastausten prosenttijakaumat			Saldoluku
	Suurempi/kyllä	Yhtä suuri	Pienempi	
Tuotannon määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	10	45	45	-35
Tuotannon määrä viimeisen kolmen kk aikana vuodentakaiseen verrattuna	19	34	47	-28
Tuotannon määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kuukauden aikana	4	60	36	-32
Tuotantokapasiteettia tällä hetkellä sopivaan verrattuna	62	27	11	51
Tilauskanta tällä hetkellä normaalitilanteeseen verrattuna	10	59	31	-21
Valmiiden tuotteiden varastot normaalitilanteeseen verrattuna	20	66	14	6
Henkilökunnan määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	3	85	12	-9
Henkilökunnan määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kk:n aikana	5	81	14	-9
Tuotannon kasvun esteet	85			85
Kapeikkona ammattityövoiman puute (kaikista vastaajista)	1			1
puute kapasiteetista	10			10
riittämätön kysyntä	75			75
muu tuotantokapeikko	1			1
Suhdannelitilanteen arvioidaan olevan tällä hetkellä	10	31	59	-49
Suhdannenäkymien odotetaan lähitulevaisuudessa paranevan/huononevan	0	65	35	-35

Palvelut

Yrityksiä 68

Henkilökunta 7766

Myynnin määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana
 Myynnin määrä viimeisen kolmen kk aikana vuodentakaiseen verrattuna
 Myynnin määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kuukauden aikana

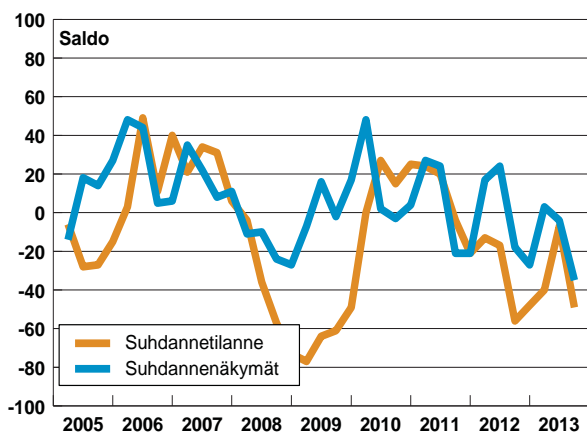
Henkilökunnan määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana
 Henkilökunnan määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kk:n aikana

Tuotannon kasvun esteet
 Kapeikkona ammattityövoiman puute (kaikista vastaajista)
 puute kapasiteetista
 riittämätön kysyntä
 muu tuotantokapeikko

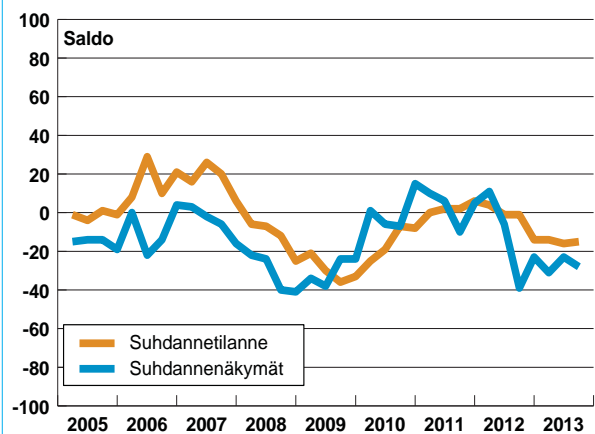
Suhdannelitilanteen arvioidaan olevan tällä hetkellä
 Suhdannenäkymien odotetaan lähitulevaisuudessa paranevan/huononevan

	Vastausten prosenttijakaumat			Saldoluku
	Suurempi/kyllä	Yhtä suuri	Pienempi	
Myynnin määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	13	53	34	-21
Myynnin määrä viimeisen kolmen kk aikana vuodentakaiseen verrattuna	11	49	40	-29
Myynnin määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kuukauden aikana	33	41	26	7
Henkilökunnan määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	11	71	18	-7
Henkilökunnan määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kk:n aikana	15	70	15	0
Tuotannon kasvun esteet	38			38
Kapeikkona ammattityövoiman puute (kaikista vastaajista)	5			5
puute kapasiteetista	1			1
riittämätön kysyntä	35			35
muu tuotantokapeikko	1			1
Suhdannelitilanteen arvioidaan olevan tällä hetkellä	3	79	18	-15
Suhdannenäkymien odotetaan lähitulevaisuudessa paranevan/huononevan	2	68	30	-28

Teollisuus ml. rakentaminen

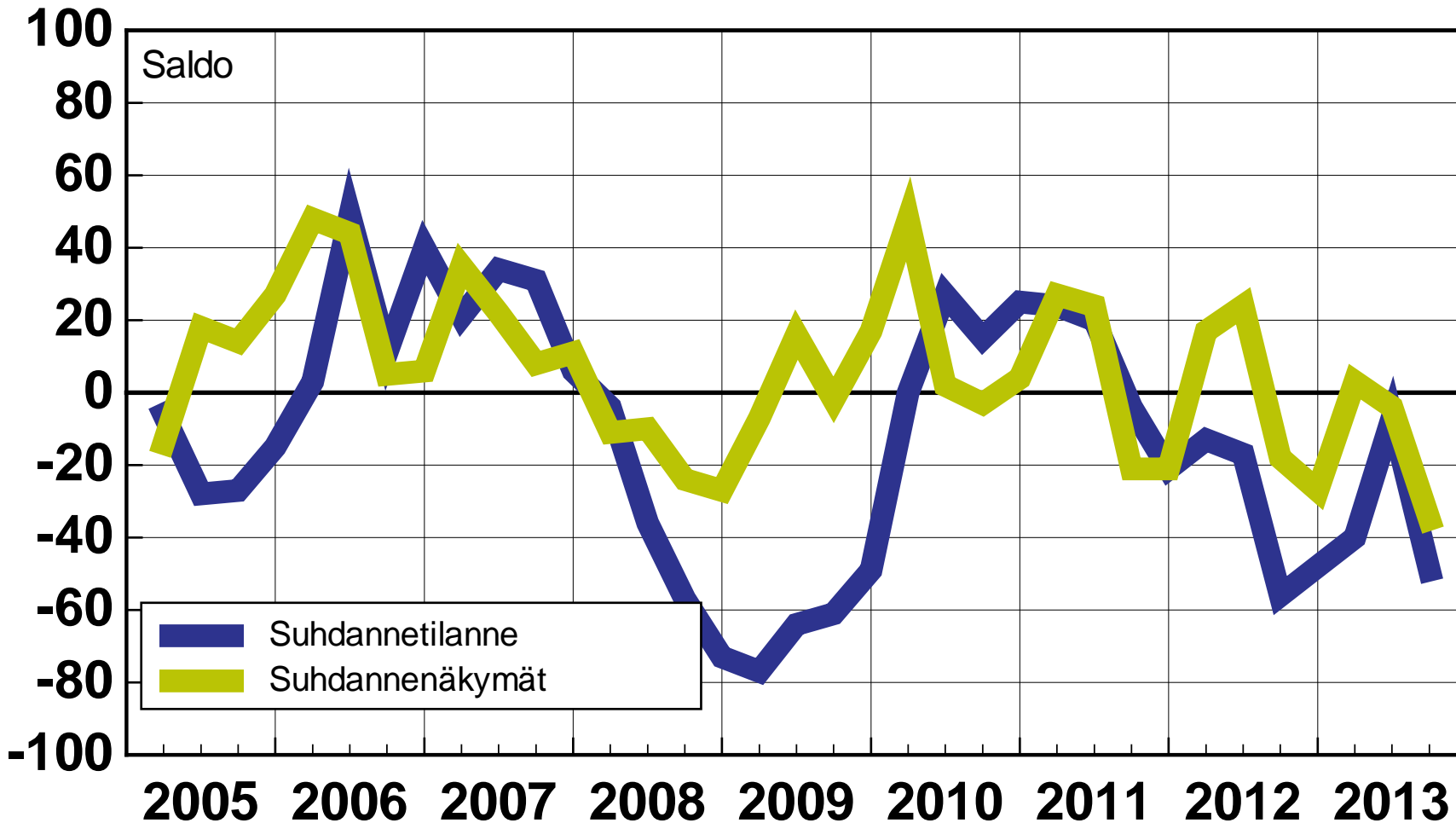
Palvelut

Pohjois-Suomi

Teollisuus ml. rakentaminen

Marraskuu 2013

Lähde: EK:n Suhdannebarometri

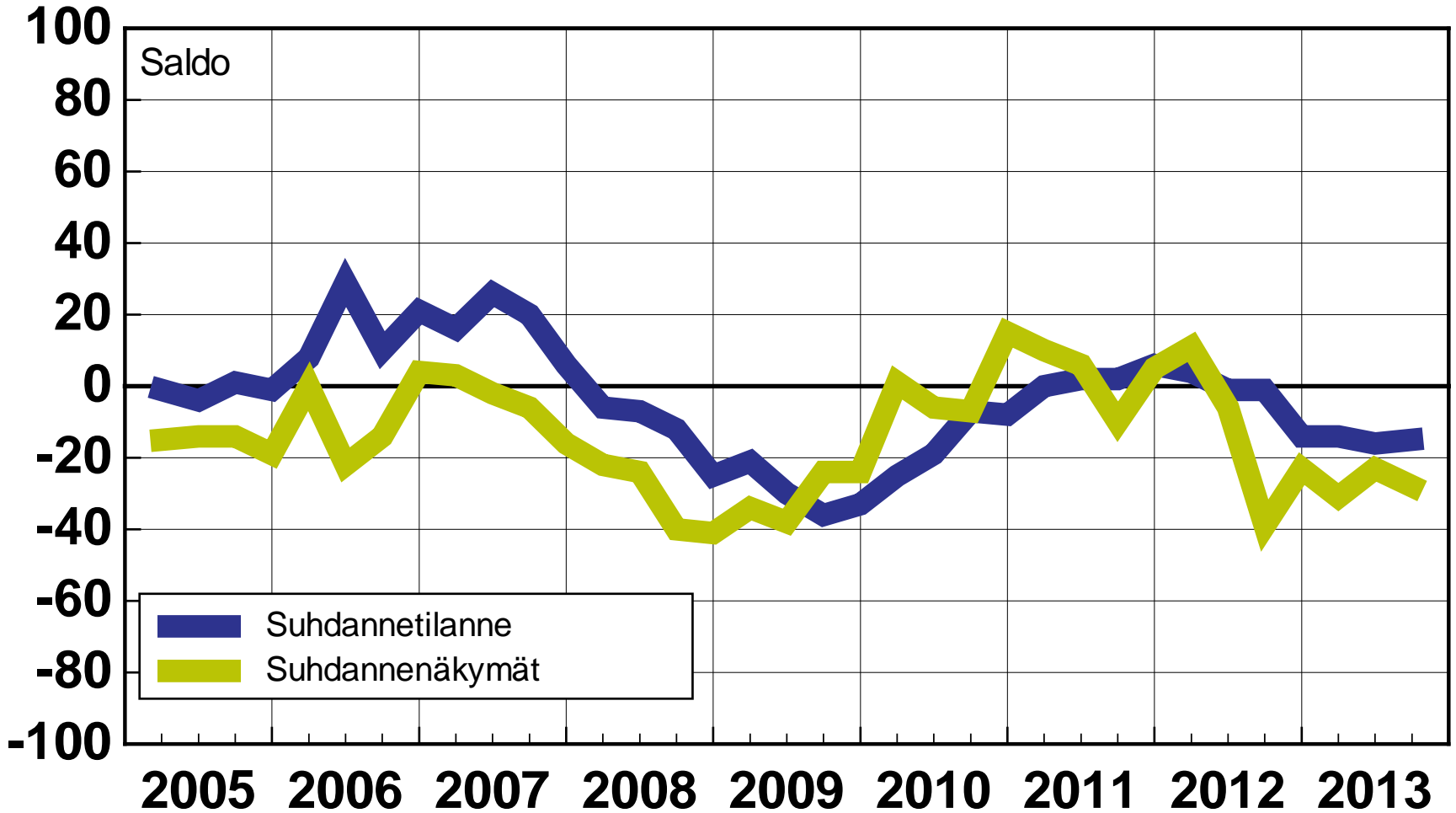
/4.11.2013/jka

Elinkeinoelämän keskusliitto

Pohjois-Suomi

Palvelut

Marraskuu 2013

Lähde: EK:n Suhdannebarometri

/4.11.2013/jka

Elinkeinoelämän keskusliitto

Suhdannebarometri

Uusimaa

Marraskuu 2013

Teollisuus ja rakentaminen

- Suhdanne tilanne heikkeni heinä-syyskuussa

Uudenmaan teollisuuden ja rakentamisen suhdanne tilanne heikkeni EK:n lokakuussa 2013 tekemän tiedustelun mukaan alkusyksyn aikana.

Suhdanne näkymät ovat vähän aiempaa myönteisemmät, mutta edelleen odotetaan suhdannelaskua. Suhdanne odotuksien saldoluku oli lokakuussa -12, kun heinäkuussa tehdys-tä tiedustelussa saldoluku oli -25.

Lokakuussa valtaosa vastaajista, 70 %, ennakoii suhdanteiden pysyvän talvella ennallaan. Heikkenemis-

- Suhdanne näkymät ovat lievästi miinusella, saldoluku -12

tä odotti 21 % ja alasta ja yhdeksän prosenttia arvioi suhdanteiden paranevan. Uudenmaan yritysten suhdanne näkymät ovat lähellä koko maan keskiarvoa.

Tuotantomäärissä ei tapahtunut suurta muutosta kolmannella vuosineljänneksellä. Tuotannon odotetaan lisääntyvän loppuvuoden aikana. Tuotantokapasiteetti on kohtalaisesti hyödynnettyä, sillä kapasiteetti on kokonaan käytössä 70 %:lla alasta.

Tilaukirjat pienenevät alkusyk-

- Tuotannon ennakoitaan kääntyvän nousuun lähikuukausina

systä hieman alle tavanomaisen, saldoluku lokakuussa -17. Valmistus- ja varastot ovat aavistuksen normaalia suuremmat. Henkilökuntaa palkattiin hieman lisää kolmannella neljänneksellä. Vuoden lopulla työvoima vähennee lievästi.

Kysyntä oli heikkoa 35 %:lla Uudenmaan vastaajista ja ammattityövoimasta oli pulaa yhdeksällä prosentilla. Kannattavuus on heikentynyt hieman vuoden takaiseen verrattuna.

Palvelut

- Myynnin kasvu hiipui kesän loppulla - kasvu jäänee loppuvuoden aikanakin vähäiseksi

Uudenmaan palveluyritysten suhdanne tilanne pysyi alamaissa kesän loppulla ja syksyn alussa. Suhdanteiden ennakoitaan hiipuvan lievästi talven aikana.

Suhdanne näkymien saldoluku oli lokakuussa -6 (heinäkuussa -14). Heikkenemistä odotti lokakuussa 14 % vastaajista ja kahdeksan prosenttia yrityksistä ennakoii suhdanteiden paranevan. Ennallaan tilanne säilynee 78 %:lla alasta. Uudenmaan palveluvastaajien suhdanne odotukset ovat

- Suhdanne tilanne on yleisesti normaalia heikompaa

hievenen koko maan keskiarvoa suotuisimmat.

Myyntikehitys oli vaisua heinä-syyskuussa. Myyntimäärät pysyivät keskimäärin ennallaan ja myynnin kasvu jäänee vähäiseksi myös loppuvuoden aikana.

Henkilökuntaa vähennettiin hieman syksyn lähestyessä. Työvoimaa pienennetään edelleen lievästi loppuvuoden aikana. Riittämätön kysyntä oli yleisin kapeikkotekijä 49 prosentin osuudellaan. Työvoimasta oli

- Suhdanne odotukset ovat varovaisia, saldoluku -6

pulaa yhdeksällä prosentilla Uudenmaan palveluvastaajista.

Myyntihinnat ovat nousseet hieman viime kuukausina ja myös kustannukset ovat olleet nousussa. Kannattavuuskehitys vaihtelee yrityksittäin, mutta keskimäärin se on pysynyt edellisen vuoden tasolla.

Teollisuus ml. rakentaminen

Yrityksiä 100

Henkilökunta 29603, Liikevaihto 15243 milj. euroa

	Vastausten prosenttijakaumat			Saldoluku
	Suurempi/kyllä	Yhtä suuri	Pienempi	
Tuotannon määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	26	49	25	1
Tuotannon määrä viimeisen kolmen kk aikana vuodentakaiseen verrattuna	21	29	50	-29
Tuotannon määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kuukauden aikana	33	49	18	15
Tuotantokapasiteettia tällä hetkellä sopivaan verrattuna	30	68	2	28
Tilaukanta tällä hetkellä normaalitilanteeseen verrattuna	9	65	26	-17
Valmiiden tuotteiden varastot normaalitilanteeseen verrattuna	11	81	8	3
Henkilökunnan määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	23	60	17	6
Henkilökunnan määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kk:n aikana	9	63	28	-19
Tuotannon kasvun esteet	50			50
Kapeikkona ammattityövoiman puute (kaikista vastaajista)	9			9
puute kapasiteetista	1			1
riittämätön kysyntä	35			35
muu tuotantokapeikko	5			5
Suhdannelitilanteen arvioidaan olevan tällä hetkellä	3	64	33	-30
Suhdannenäkymien odotetaan lähitulevaisuudessa paranevan/huononevan	9	70	21	-12

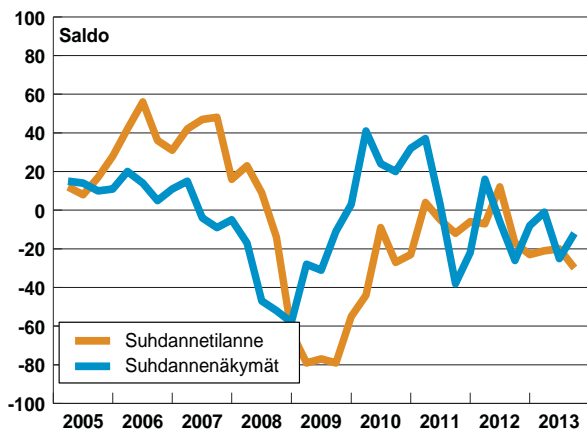
Palvelut

Yrityksiä 262

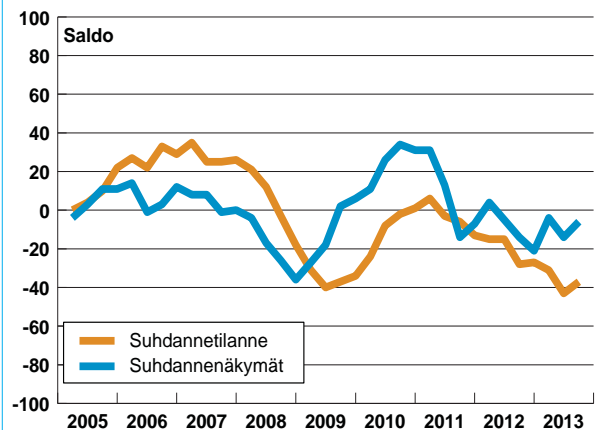
Henkilökunta 109811

	Vastausten prosenttijakaumat			Saldoluku
	Suurempi/kyllä	Yhtä suuri	Pienempi	
Myynnin määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	21	60	19	2
Myynnin määrä viimeisen kolmen kk aikana vuodentakaiseen verrattuna	30	39	31	-1
Myynnin määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kuukauden aikana	24	59	17	7
Henkilökunnan määrä viimeisen kolmen kuukauden aikana	6	62	32	-26
Henkilökunnan määrän odotetaan olevan seuraavan kolmen kk:n aikana	7	76	17	-10
Tuotannon kasvun esteet	60			60
Kapeikkona ammattityövoiman puute (kaikista vastaajista)	9			9
puute kapasiteetista	1			1
riittämätön kysyntä	49			49
muu tuotantokapeikko	6			6
Suhdannelitilanteen arvioidaan olevan tällä hetkellä	2	59	39	-37
Suhdannenäkymien odotetaan lähitulevaisuudessa paranevan/huononevan	8	78	14	-6

Teollisuus ml. rakentaminen

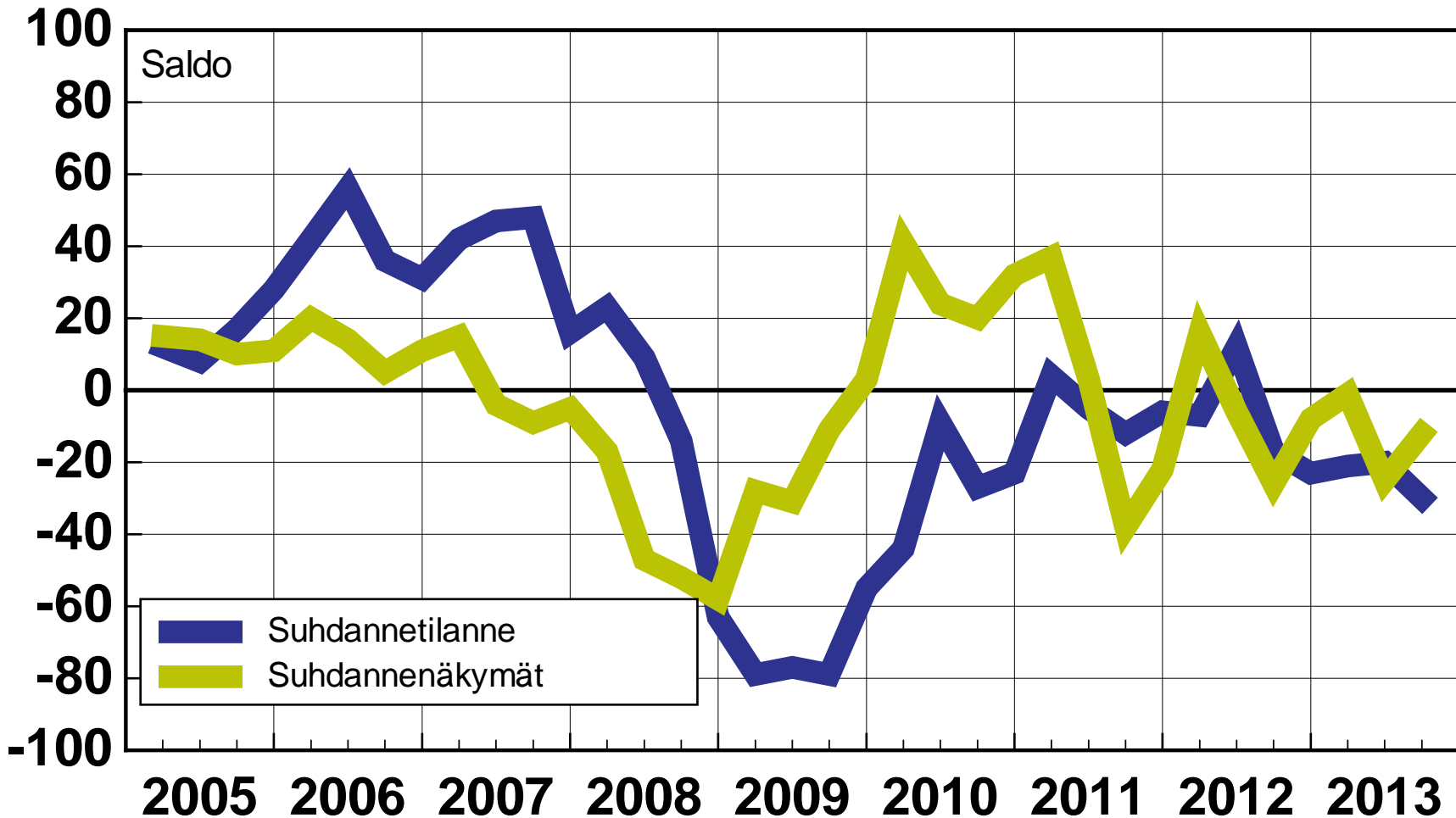

Palvelut

Uusimaa

Teollisuus ml. rakentaminen

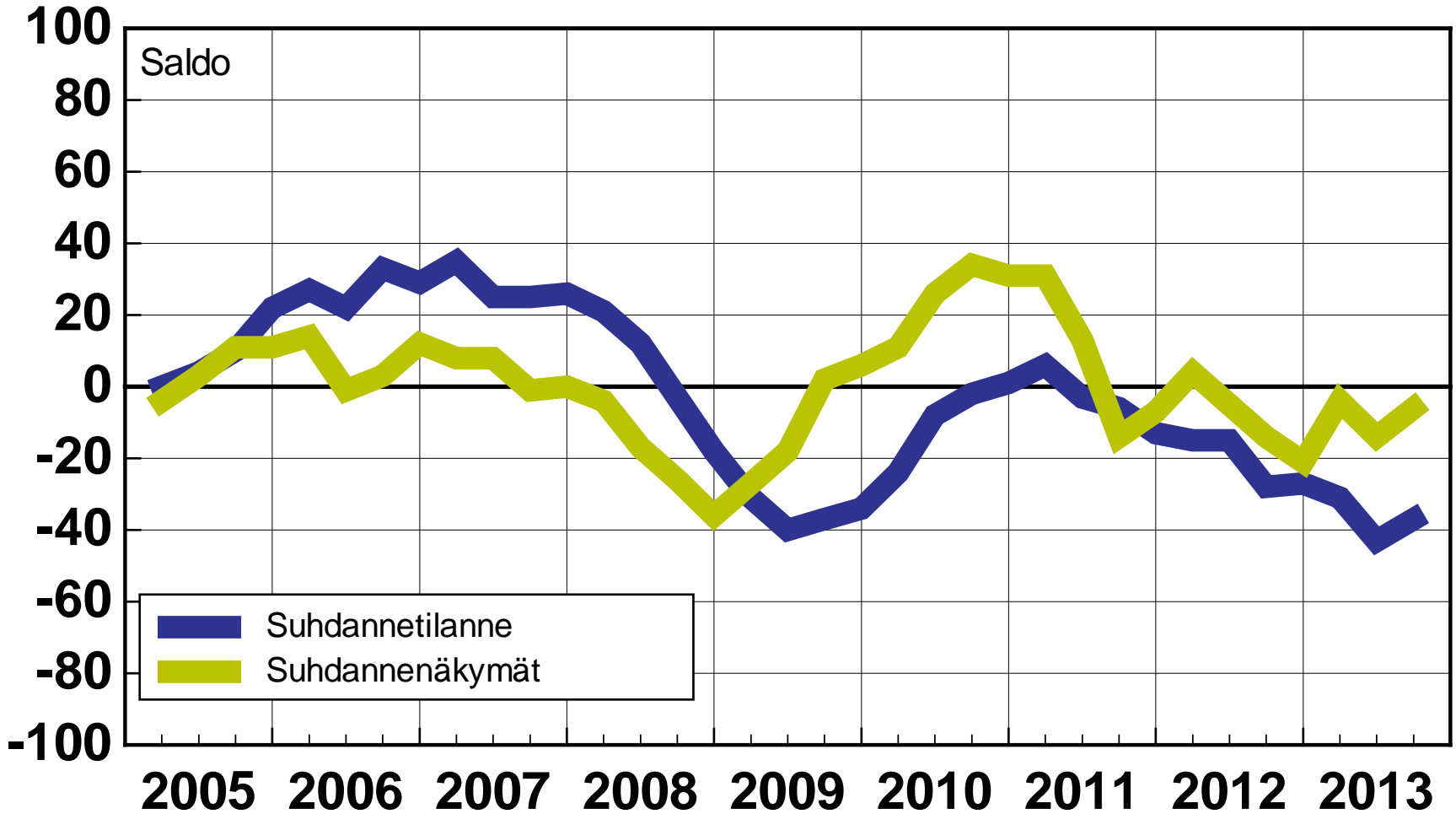

Marraskuu 2013

Lähde: EK:n Suhdannebarometri

/4.11.2013/jka

Uusimaa Palvelut

Marraskuu 2013

Lähde: EK:n Suhdannebarometri

/4.11.2013/jka

Elinkeinoelämän keskusliitto

